

Пам'яті Вченого, Вчителя, Друга

Самотокін Борис Борисович

Самотокін Борис Борисович

Пам'яті Вченого

Вчителя

Друга

***Учитель – це три світи:
минулий, теперішній, майбутній***

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Борис Борисович
Самотокін**

**Пам'яті Вченого,
Вчителя, Друга**

*Друкується за рішенням Вченої ради
Житомирського державного технологічного
університету
(протокол №14 від 29 травня 2017 р)*

Житомир, 2017

ББК 32.965 г
С 17
УДК 681.5 (09)

Борис Борисович Самотокін. Пам'яті Вченого, Вчителя, Друга
Житомир: ЖДТУ, 2017. – 152 с.

ISBN 978-966-683-482-2

Книга присвячена пам'яті відомого вченого, одного з визнаних лідерів у створенні засад інтеграції вищої школи України у світовий освітянський простір.

Висвітлені основні етапи життя, наукової, науково-організаційної, педагогічної і громадської діяльності Б. Б. Самотокіна, доктора технічних наук, професора, директора Житомирського філіалу КПІ протягом 1979–1994 рр., ректора ЖІТІ протягом 1994–2000 рр., проректора з міжнародних зв'язків Житомирського державного технологічного університету та Київського Міжнародного університету з 2000 р., ректора КиМУ з 2012р.

У виданні приведені спогади багатьох зарубіжних колег по міжнародному співробітництву з Б.Б. Самотокіним, спогади його учнів та колег з числа працівників ЖДТУ.

ISBN 978-966-683-482-2

© Житомирський державний
технологічний університет, 2017

*Видатні особистості
формується не красивими
промовами, а власною працею
та її результатами.*

Альберт Ейнштейн

Передмова

Цей збірник присвячено пам'яті Бориса Борисовича Самотокіна, доктора технічних наук, професора, відомого Вченого, неперевершеного Вчителя, чудової Людини та Друга.

Член Міжнародної кадрової академії, Член Міжнародної академії навігації та управління рухом, Академік Академії Наук Вищої школи України, Член Європейської асоціації міжнародної освіти, Член Національного комітету України з теоретичної і прикладної механіки, Член Української академії економічної кібернетики – ось переконливе засвідчення високої оцінки діяльності Б.Б. Самотокіна у розвитку науки та освіти.

Майже три десятиліття життя та діяльності Почесного професора ЖДТУ Б.Б. Самотокіна були пов'язані з нашим навчальним закладом. Ознайомтеся, шановний читачу, з основними датами життя та діяльності Б.Б. Самотокіна та його автобіографією, приведеними у нашому збірнику. Абсолютно очевидно, що практично усі етапи перетворення провінційного філіалу КПІ на сучасний потужний ВНЗ, відомий не лише в Україні, але й далеко за її межами, зумовлені непересічним талантом Б.Б. Самотокіна, як Стратега-Менеджера вищої школи.

Діяльність його стосувалася й зміцнення наукового потенціалу, і вдосконалення навчального процесу, і подальшого розвитку соціальної сфери, і безпрецедентних починань у сфері міжнародних міжвузівських зв'язків.

Для нарощування наукового та кадрового потенціалу нашого ВНЗ були запрошені на роботу доктори наук нових, перспективних, на той час, спеціальностей, створені сприятливі умови для захисту докторських та кандидатських дисертацій викладачів. Як результат – у штаті викладачів з'явилося 15 докторів наук та більше двох десятків кандидатів наук. Відкрито

аспірантуру в ЖІТІ, створено редакційно-видавничий відділ, та започатковано видання “Вісника ЖІТІ”. У 1996 році сформований перший на Житомирщині регіональний центр Інтернет, оснащений сучасною комп’ютерною технікою.

Завдяки зусиллям колективу під керівництвом Б.Б. Самотокаїна на базі Житомирського філіалу КПІ у 1994 році створено Житомирський інженерно-технологічний інститут. Розпочато підготовку спеціалістів з дев’яти нових спеціальностей, створено факультети економіки та менеджменту, гірничо-екологічний, факультети довузівської підготовки та післядипломної освіти. Вперше на Житомирщині організовано навчально-виробничі комплекси з технікумами та коледжами. Сформовано пріоритет технологічно-технічного напрямку підготовки фахівців для промислових потреб Житомирщини та інших регіонів країни.

За роки керівництва Б.Б. Самотокіним суттєво змінилася соціальна сфера інституту. Побудовані їдальня, друга спортивна зала, для обслуговування студентів та співробітників створено медичний санаторій-профілакторій, обладнаний сучасною лікувально-діагностичною апаратурою. В мальовничих околицях с. Левків придбано спортивно-оздоровчий табір “Політехнік”, де могли відпочити сотні студентів та співробітників.

Вражаюче результативними виявилися ініціативи Б.Б. Самотокаїна щодо організації міжнародного співробітництва. Відділ міжнародного співробітництва, створений у 1997 році, і сьогодні забезпечує активну участь ЖДГУ в різноманітних міжнародних проектах. Це дає можливість студентам та викладачам нашого ВНЗ долучатися до європейських стандартів вищої освіти. Ось неповна географія участі Б.Б. Самотокаїна в роботі міжнародних конгресів, конференцій, семінарів, тощо: США, Австрія, Великобританія, Азербайджан, Франція, Іспанія, Тайланд, Греція, Германия.

Працюючи за сумісництвом протягом останніх років життя у Київському міжнародному університеті, професор Б.Б. Самотокін забезпечив і цьому ВНЗ провідні позиції у сфері міжнародного співробітництва. Вчитайтесь уважно в перелік міжнародних грантів, приведений у нашому збірнику, та оцініть,

скільки зробив Б.Б. Самотокін для затвердження міжнародного іміджу не лише нашого ВНЗ, але й України в цілому.

Філософи визначають, що особистість характеризується не лише тим, що вона робить, але й тим, як вона це робить. Тож, зверніть увагу, шановний читачу, як у своїх спогадах характеризують особистість Бориса Борисовича його зарубіжні партнери по спільній праці в межах двосторонніх міжвузівських договорів чи численних грантів, його колеги та учні з нашого колективу. Це – високий професіоналізм, інтелігентність, такт, чуйність, вміння знайти спільну мову з людьми різних соціальних статусів та національностей. Мабуть, якраз саме такі чисто людські якості проф. Б.Б. Самотокіна і були запорукою успіху в усіх його починаннях.

Вчений, Вчитель, Керівник, Колега, видатна Особистість – таким залишається Борис Борисович Самотокін у пам'яті тих, хто мав щастя з ним спілкуватися.

Ректор Житомирського
державного технологічного
університету, доктор
економічних наук, професор
Євдокимов В.В.

Основні дати життя та діяльності

Б.Б. Самотокіна

Борис Борисович Самотокін народився 16 червня 1936 року у м. Ленінграді. Під час Великої Вітчизняної війни проживав у Ленінграді.

1945-1954 Учень середньої школи у Ленінграді. Закінчив у 1954 р. із золотою медаллю 157-у чоловічу середню школу.

1951-1964 Член ВЛКСМ.

1954-1960 Студент радіотехнічного факультету Ленінградського електротехнічного інституту ім. В.І. Ульянова (Леніна). Студент I-го курсу Самотокін Б.Б. нагороджений Грамотою дирекції ЛЕТІ за активну участь у роботі студентського наукового товариства (за підписом М.П. Богородицького). Після закінчення інституту отримав кваліфікацію радіоінженера зі спеціалізацією „Гіроскопічні пристрої”.

1958-1962 Робота за сумісництвом (до 1960 р.) старшим техніком, а після закінчення навчання у ЛЕТІ – інженером в ЦНДІ „Електроприлад”.

1962-1965 Аспірант ЦНДІ „Електроприлад”.

1964-1990 Член КПРС.

1965-1967 Старший інженер, молодший науковий співробітник ЦНДІ „Електроприлад”.

1966 Захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня кандидата технічних наук.

1966 Одружився з Єлізаровою (Самотокіною) Антоніною Григорівною.

- 1966 Б.Б. Самотокіну присвоєне звання „Ударник комуністичної праці”.
- 1967 Народився старший син Антон .
- 1967-1974 Доцент кафедри гіроскопічних приладів та пристроїв приладобудівного факультету Київського ордена Леніна Політехнічного інституту. Переїзд до Києва.
- 1969 Рішенням ВАК від 15.01.69 р. отримав вчене звання доцента.
- 1971 Народився молодший син Максим.
- 1972-1974 Виконуючий обов’язки завідувача кафедри гіроскопічних приладів і пристроїв.
- 1974-1975 Старший науковий співробітник кафедри гіроскопічних приладів і пристроїв.
- 1975-1978 Доцент кафедри гіроскопічних приладів та пристроїв.
- 1977 Захистив дисертацію на здобуття вченого ступеня доктора технічних наук.
- 1978 Рішенням ВАК при Раді Міністрів СРСР присуджено вчений ступінь доктора технічних наук.
- 1978-1979 Професор кафедри приладів і систем орієнтації та навігації КПІ.
- 1978 Наукове стажування у Чехословацькій Соціалістичній Республіці.
- 1979 Професор Б.Б. Самотокін переведений наказом ректора КПІ на посаду професора кафедри автоматики і телемеханіки Житомирського філіалу КПІ та призначений директором Житомирського філіалу.

- 1980 Вибраний головою правління Житомирського міського товариства „Знання”.
- 1980 Присвоєне вчене звання професора.
- 1980-2003 Завідувач кафедри теоретичних основ електротехніки і технічної кібернетики Житомирського філіалу КПІ (з 1988 р. кафедра перейменована у кафедру роботехнічних систем і комплексів, у 1998 р. – у кафедру автоматизації та комп’ютеризованих технологій).
- 1985 Наукове стажування у Великобританії.
- 1985-1990 Депутат Богунської райради народних депутатів м. Житомира.
- 1987 Отримав Першу премію КПІ за кращий підручник „Навигационные приборы и системы”.
- 1987 Нагороджений медаллю „Ветеран труда”.
- 1994 Призначений на посаду ректора Житомирського інженерно-технологічного інституту, створеного на базі Житомирського філіалу КПІ.
- 1995 Член Національного комітету України з теоретичної і прикладної механіки.
- 1996 Член Європейської Асоціації міжнародної освіти.
- 1996 Нагороджений знаком “Відмінник освіти України”.
- 1996 Нагороджений ювілейною медаллю до 100-річчя з дня народження Г. Жукова.
- 1997 Участь у заснуванні Мережі університетів Причорноморського регіону.
- 1997 Дійсний член Міжнародної академії навігації і управління рухом (Санкт-Петербург).
- 1998 Член Європейської Асоціації дистанційної освіти.
- 1998 Член Всеукраїнської громадської незалежної організації „Спілка інженерів-механіків”.

- 1999 Академік Міжнародної Кадрової Академії.
- 1999 Член Європейської Асоціації інженерної освіти.
- 1999 За значний особистий внесок у розвиток фізичної культури і спорту в області розпорядженням обласної державної адміністрації нагороджений Почесною грамотою.
- 2000 Академік Академії економічної кібернетики.
- 2000 Звільнений з посади ректора Житомирського інженерно-технологічного інституту. Прийнятий на роботу до ЖІТІ на посаду проректора з міжнародних зв'язків.
- 2003 Зарахований на умовах штатного сумісництва на посаду професора 0,5 ставки кафедри А і КТ і призначений відповідальним за роботу по міжнародних зв'язках Житомирського державного технологічного університету.
- 2003 Зарахований на посаду проректора з міжнародних зв'язків до Київського Міжнародного університету.
- 2004 Почесний професор Житомирського державного технологічного університету..
- 2004 Нагороджений медаллю „Почесний професор ЖДТУ”.
- 2012 Зарахований на посаду ректора Київського Міжнародного університету.

Пам'яті дорогого нам вченого і педагога

Редакційна стаття

Редакційна колегія глибоко сумує у зв'язку з відходом талановитого організатора науки і вищої освіти, професора Бориса Борисовича Самотокаїна. Його незамінний внесок в справу інтеграції науки і освіти багатьох країн СНД і Європи ще довго буде приносити свої відчутні плоди. Багато кого з учасників редакційної колегії з Росії, України, Чехії, Болгарії, Франції познайомила і здружила ця світла і діяльна людина.

Редакційна колегія друкує в цьому випуску без будь-яких правок або купюр автобіографію Бориса Борисовича, написану ним самим до семидесятиріччя.

Вважаємо, що найкращою пам'яттю про нього буде продовження його справи.

Автобіографія

Я, Самотокин Борис Борисович, родился 16 июня 1936 года в Ленинграде в семье слушателя Ленинградской военно-медицинской академии им. С.М. Кирова. Отец, Самотокин Борис Александрович (1915–1994 гг.), участник финской и Великой Отечественной воен, доктор медицинских наук, профессор, Заслуженный деятель науки России, Лауреат Государственной премии СССР, Герой Социалистического Труда, известный нейрохирург, создавший и многие годы возглавлявший нейрохирургическую службу Вооруженных Сил СССР. Мать, Самотокина (Грайнер) Лариса Владимировна

(1917–? гг.) – домохозяйка. Первые годы жизни был я хилым, болезненным ребенком. Известие о начале войны застало нашу семью на даче в поселке Мельничий Ручей под Ленинградом. До апреля 1942 года находился в блокадном Ленинграде, а затем вместе с матерью был эвакуирован по Дороге Жизни через Ладожское озеро. Конечным пунктом эвакуации оказалась одна из станиц Краснодарского края, который вскоре был оккупирован немецкими войсками. Моя мать происходила из немецкой семьи (ее отец, мой дед – чистокровный немец, каким-то образом оказавшийся после Первой мировой войны в России и здесь женившийся), свободно владела немецким языком, поэтому ее привлекли работать в комендатуре переводчицей.

После окончания войны мы вернулись в Ленинград, мать начала работать на трикотажной фабрике, а я – учиться в первом классе школы № 284, то есть учиться в школе я начал в девять лет. Вскоре мать была арестована и осуждена за сотрудничество с оккупантами, а меня препроводили в новую семью отца. Его жена, Домогарова Ольга Васильевна, врач по образованию, участница Великой Отечественной войны, встретила меня приветливо, и я остался жить вместе с ними. В 1957 году наша семья распалась, и я начал жить самостоятельно, но добрые, фактически родственные отношения с Ольгой Васильевной у меня сохранились вплоть до ее смерти в 1997 году. Отец настоял, чтобы я не поддерживал контактов с матерью и ее семьей, поэтому о дальнейшей ее судьбе мне мало что известно. Чтобы наверстать упущенное из-за войны время, сдал экстерном экзамены за 4-й класс, после чего был переведен в школу № 157 по новому месту жительства (недалеко от Смольного). По моему глубокому убеждению, в то время это была одна из лучших школ Ленинграда. Следует напомнить о сложностях послевоенного времени: холод и голод, дефицит

всего (учебников, тетрадей, бумаги, ручек, перьев, карандашей и т. д.), чисто мужской состав классов, в которых одновременно учились ребята, возраст которых отличался на 3-4 года, безотцовщина. Несмотря на все это, учителя-энтузиасты, большинство из которых относилось к “старой гвардии”, вкладывали в наше обучение и воспитание душу, сумели привить нам любовь к учебе, умение самостоятельно работать, дали глубокие знания, что очень помогло особенно тем, кто после школы продолжил учебу в университетах и институтах. Я с благодарностью вспоминаю Елену Константиновну Туссину (русский язык и литература, классный руководитель), Густава Мартиновича Авербэ (математика), Бориса Ивановича Переверзева (физика), директора школы Анатолия Павловича Исаева и многих других. Одновременно со мной в параллельном классе учился Борис Спасский, впоследствии чемпион мира по шахматам. Каждое лето я проводил в пионерских и комсомольско-молодежных лагерях, в основном, в Ленинградской области. Лишь в 1950 году был на Черном море в Геленджике. Запомнилось лето 1953 года, за год до окончания школы, когда отец проехал со мной по маршруту: Ленинград – Орджоникидзе (поездом), Орджоникидзе – Тбилиси (автобусом по Военно-Грузинской дороге), Тбилиси – Батуми – Сухуми – Сочи (в основном, поездом). Останавливались несколько дней в каждом из городов. Так начинались мои путешествия по просторам Советского Союза.

Окончив в 1954 году школу с золотой медалью, я поступил на радиотехнический факультет Ленинградского электротехнического института им. В.И. Ульянова (Ленина) - ЛЭТИ. Не могу сказать, что радиотехника была моим призванием, поскольку к моменту окончания школы мои интересы распространялись и на журналистику, и на театр, и на

многое другое. Но выбор был сделан, о чем в дальнейшем я никогда не сожалел.

В конце 50-х годов, когда началось освоение космического пространства, возникла острая потребность в специалистах по системам управления ракетами и космическими летательными аппаратами. Специалистов нового профиля было поручено готовить ЛЭТИ, и, чтобы ускорить этот процесс, было решено готовить таких специалистов из студентов 3-4 курсов радиотехнического факультета. В результате стечения всех этих обстоятельств в 1960 году я окончил институт по специальности „Радиотехника” со специализацией „Гироскопические приборы и устройства”. Среди моих учителей в институте было много известных ученых, в том числе профессора Гельман, Казаринов, Лурье, Панфилов, Пасынков, Сайдов, Угрюмов, Юров и другие. В институте я предпринял первые попытки заниматься наукой: вначале в кружке по высшей математике (доклад, посвященный методам приближенных вычислений, сделанный на студенческой научно-технической конференции, был отмечен Почетной грамотой и ценным подарком), а затем на кафедре радиотехнических систем. Продолжалось мое знакомство со страной. Лето 1955 года – автобусная туристическая поездка по Карпатам и Закарпатья (Львов, восхождение на Говерлу, Берегово, Виноградово, Мукачево, Ужгород). Лето 1957 года – производственная практика на радиозаводе во Львове, участие в уборке урожая на целине (Павлодарский край Казахстана). Лето 1958 года – служба на кораблях Балтийского флота в Таллинне (Эстония). Сентябрь каждого года проводился на уборке урожая в колхозах и совхозах Ленинградской области. Учеба в институте свела меня с самыми близкими моими друзьями:

Сашей Яголковским, Сашей Мерковым, Верой Фармаковской, Таней Тихомировой.

Во время учебы на старших курсах института начал работать на одном из старейших приборостроительных предприятий страны – в Центральном научно-исследовательском институте (ЦНИИ) „Электроприбор” – головной организации в сфере разработки и производства гироскопических приборов и систем управления, в первую очередь для морских объектов. Окончание института отметил лодочным маршрутом по реке Чусовой (с посещением Свердловска и Перми) вместе с ребятами, с которыми работал в ЦНИИ.

После окончания ЛЭТИ стал работать в лаборатории ЦНИИ „Электроприбор”, которую возглавлял талантливый инженер, ученый и организатор Владимир Григорьевич Гордеев. Лаборатория в это время начинает осваивать новое направление – гироскопические системы орбитальной ориентации искусственных спутников Земли (ИСЗ), научное руководство работами осуществлял профессор Виктор Антонович Бесекерский. Исследования и разработки систем орбитальной ориентации ИСЗ были начаты мною сразу же после окончания учебы в институте в 1960 году и продолжаются до настоящего времени. По этой проблематике опубликовано две монографии, более 50 статей (первая статья опубликована в 1962 году), получено 15 авторских свидетельств на изобретения, защищены кандидатская и докторская диссертации. В 1963-1965 гг. я учился в аспирантуре ЦНИИ „Электроприбор”, в 1966 году защитил кандидатскую диссертацию „Двухроторная гироорбита на закрытых шаровых гироскопах” (научный руководитель – В.Г. Гордеев). Во время работы в ЦНИИ „Электроприбор” жизнь сводит меня со многими выдающимися учеными и

специалистами: академиками А.Ю. Ишлинским и Б.В. Раушенбахом, докторами наук В.А. Бесекерским, М.В. Бутениным, В.Б. Диамидовым, С.С. Ривкиным, А.В. Тилем, Е.Н. Токарем, С.Ф. Фармаковским, И.Б. Челпановым и другими. На мое становление как специалиста большое влияние оказали совместная работа и общение с В. Ивановым, К. Колобовым, О. Мамонтовым, О. Михайловым, Р. Одинцовой, Я. Остромуховым, А. Соскиным, Н. Худобко, Э. Яровым и многими другими.

Успешную научно-производственную деятельность и учебу в аспирантуре я сочетал с активной общественной работой: был секретарем Комитета комсомола отдела и членом Комитета комсомола ЦНИИ, председателем Совета молодых специалистов ЦНИИ. Инициировал проведение ежегодных конференций молодых специалистов, которые проводятся до сих пор. Участвовал в создании молодежного туристического лагеря „Прибрежный” на берегу Ладожского озера (существует до сих пор) и был первым его инструктором. Принимал участие в зимних агитационных походах на лыжах по отдаленным поселкам Ленинградской области. За активную общественную работу был поощрен в 1962 году двухнедельной поездкой в составе молодежной делегации в Венгрию (Будапешт, Дебрецен) – мой первый выезд за границу. Время работы в ЦНИИ „Электроприбор” – это период увлечения туризмом и альпинизмом. Каждые субботу и воскресенье в течение всего года в любую погоду – пешеходные либо лыжные маршруты по просторам Ленинградской области. На Майские праздники – скалы в районе Приозерска (Карельский полуостров). Во время летнего отпуска – альпинистский лагерь на Кавказе (Домбайская поляна), походы на Тянь-Шань и Памир, в Прибайкалье. Сотоварищами по походам были: Юра Бобров,

Юра Бомштейн, Тоня Елизарова, Боря и Лера Кононовы, Витя Кузьмин, Толя и Юра Лебедевы, Петя Лещинский, Надя Любомирова, Дина Мартынова, Володя Новиков, Валя Ратькова, Нина Селезнева, Таня Шапиро и другие. Большинство из них остались моими друзьями на всю жизнь, а Тоня (Антонина Григорьевна) Елизарова в сентябре 1966 года стала моей женой. В феврале 1967 года у нас родился сын Антон.

В 1967 году меня приглашают работать доцентом на кафедру гироскопических приборов и устройств Киевского политехнического института (КПИ), и я с семьей переезжаю в Киев. В 60-е годы специальность „Гироскопические приборы и устройства” – одна из самых популярных в КПИ. На дневную форму обучения принималось 100 человек, на вечернюю – 50; выпускающая кафедра, которую возглавлял Анатолий Алексеевич Одинцов, интенсивно развивалась, в том числе путем привлечения специалистов из Москвы и Ленинграда. Начиналась моя педагогическая деятельность в вузах Украины, которая длится уже без малого 40 лет.

В КПИ я ставлю учебные дисциплины „Системы инерциальной навигации”, “Приборы и системы навигации”, „Системы управления подвижными объектами”, руковожу дипломными и курсовыми проектами, производственной практикой студентов. По хозяйственным договорам с предприятиями продолжаю научные исследования систем ориентации ИСЗ, начинаю руководить аспирантами. В 1969 году мне присвоено ученое звание доцента. В 1972-1974 гг. (в период работы А.А. Одинцова над докторской диссертацией) я исполнял обязанности заведующего кафедрой, в 1974-1975 гг. находился на должности старшего научного сотрудника и работал над завершением своей докторской диссертации. В 1977 году защитил докторскую диссертацию „Прикладная теория

гироскопических систем орбитальной ориентации искусственных спутников Земли” (научный консультант – профессор В.А. Бесекерский) в специализированном совете при ЦНИИ „Электроприбор”, в следующем году был избран на должность профессора кафедры. Немного раньше меня докторские диссертации защитили заведующий кафедрой А.А. Одинцов и доцент М.А. Павловский. Следует отметить, что в это время на кафедре царил удивительно творческая атмосфера, что очень способствовало эффективной преподавательской и научной работе. Костяк кафедры, кроме упомянутых А.А. Одинцова и М.А. Павловского, составляли П.М. Бондарь, Г.Ф. Бублик, Е.И. Вдовин, В.А. Джокло, В.С. Евгеньев, В.В. Кудрявцев, Ю.Ф. Лазарев. Кафедра полностью обеспечила потребность предприятий и научно-исследовательских организаций Украины в специалистах гироскопического профиля. Среди выпускников КПИ, которые учились по специальности „Гироскопические приборы и устройства” (в том числе и у меня), больше 10 докторов наук: доктора технических наук Е.Н. Безвесильна, Л.М. Гельман, В.С. Дидковский, А.С. Долгополь, А.В. Збруцкий, В.В. Карачун, В.Е. Петренко, Л.Н. Рыжков и другие, доктор экономических наук В.М. Шудра, доктор философских наук С.А. Рыжкова, больше 50 кандидатов наук, в том числе под моим непосредственным руководством подготовили и защитили кандидатские диссертации Ю.В. Степанковский и В.П. Шевкун.

В январе 1971 года произошло значительное событие в жизни нашей семьи – родился второй сын Максим.

В 1978 году я прошел месячную научную стажировку в Чешском техническом университете в Праге.

В 1979 году по предложению ректора КПИ члена-корреспондента АН Украины Г.И. Денисенко я вместе с семьей

переезжаю в Житомир и возглавляю Житомирский филиал Киевского политехнического института (ЖФ КПИ). В 1980 году мне присвоено ученое звание профессора по кафедре приборов и систем ориентации и навигации (бывшая кафедра гироскопических приборов и устройств). Директором ЖФ КПИ я проработал 15 лет (1979-1994 гг.), а в 1994 году, когда на базе филиала был создан самостоятельный Житомирский инженерно-технологический институт (ЖИТИ), я был назначен его ректором и проработал в этой должности 6 лет (1994–2000 гг.). В 2000 году вышел на научно-педагогическую пенсию и занял должность проректора ЖИТИ по международным связям. Хочу поблагодарить своих помощников, которые в разные годы и на разных должностях помогали мне руководить филиалом и институтом и воплощать в жизнь задуманное: Ю.М. Белододеда, Р.С. Веселкова, И.Г. Грабара, А.П. Громового, О.И. Дидковскую, Ю.П. Забашту, Е.П. Кобзаря, П.П. Мельничука, А.Г. Молчанову, Д.Е. Плечистого, П.М. Повидайко, В.В. Серова, В.Г. Сницара, М.В. Титаренко, А.А. Ткачука и других. Когда уходил с должности ректора ЖИТИ, у меня был подготовлен надежный резерв кадров: ректором стал П.П. Мельничук, первым проректором - И.Г. Грабар.

Одновременно с руководством ЖФ КПИ – ЖИТИ с 1980 по 2003 гг. я был заведующим кафедрой теоретических основ электротехники и технической кибернетики (робототехнических систем и комплексов, автоматизации и компьютеризированных технологий). Первоначально эта кафедра обеспечивала общеинженерную подготовку студентов филиала по теоретической и общей электротехнике, теории автоматического управления и ряду других дисциплин, участвовала в выпуске студентов по специальности

„Автоматика и управление в технических системах”, а затем стала выпускающей по специальностям „Робототехнические системы и комплексы” и „Автоматизированное управление технологическими процессами и производствами”. Хочу назвать имена ветеранов кафедры, которые работали и работают с момента ее основания: преподаватели А.Н. Коваль, Н.П. Каргополова, А.Ф. Панов, Д.Е. Плечистый, М.В. Титаренко, А.И. Тютюнник, Г.Т. Уставщиков, В.И. Швец, заведующий лабораторией А.Н. Самонюк. Позднее пришли на кафедру и много сделали для ее становления и развития В.А. Кирилович и И.А. Коваленко.

Какие основные события и изменения происходили в ЖФ КПИ – ЖИТИ в период моего руководства?

Первые годы работы в Житомире были направлены на развитие научных исследований и усиление кадрового потенциала. В результате этих усилий в конце 80-х годов прошлого века годовой объем выполняемых хоздоговорных научно-исследовательских работ филиала в 1,5-2 раза превосходил годовой объем бюджетного финансирования, что позволяло приобретать новое оборудование, проводить капитальный и текущий ремонты, оплачивать командировки. На базе этих работ готовились и защищались диссертации. К исследованиям активно привлекались студенты. Ежегодно подавалось до 50 заявок на предполагаемые изобретения, преподаватели, научные сотрудники и студенты получали 25-30 авторских свидетельств на изобретения. По показателям изобретательской деятельности филиал занимал первое место в области. Была открыта аспирантура. В частности, под моим руководством подготовили и защитили кандидатские диссертации А.В. Кирчун, А.Н. Коваль, В.А. Сушицкий, Д.Н. Шостачук. Кроме того, молодые преподаватели

направлялись на учебу в аспирантуру в вузы Киева и Москвы. Были приглашены на работу в филиале доктора наук профессора Н.Т. Бакка, Ф.Ф. Бутынец, Н.В. Коваленко, Л.Н. Овандер, А.В. Панишев, С.А. Шматок, что позволило начать подготовку специалистов по новым направлениям. Активно поддерживалась работа преподавателей над докторскими диссертациями, в результате чего защитили диссертации В.Н. Барановский, И.Г. Грабар, Б.А. Кругляк, В.Ф. Манойлов, В.В. Михайленко, П.П. Москвин, В.И. Муляр.

Была начата подготовка специалистов по новым специальностям: „Автомобили и автомобильное хозяйство”, „Программное обеспечение автоматизированных систем”, „Радиотехника”, „Биотехнические и медицинские аппараты и системы”, „Автоматизированное управление технологическими процессами и производствами”, „Учет и аудит”, „Менеджмент организаций”, „Разработка месторождений полезных ископаемых”, „Экология и охрана окружающей среды”. Были созданы факультеты экономики и менеджмента (1995 г.), горно-экологический (2000 г.), довузовской подготовки (1997 г.), в структуру которого вошел городской лицей №1 при ЖИТИ (начал работать в 1990 г.), факультет переподготовки специалистов (1993 г.).

Развитие инфраструктуры ЖФ КПИ – ЖИТИ: были построены столовая и второй спортивный зал, создан студенческий санаторий-профилакторий, приобретен и введен в эксплуатацию студенческий спортивно-оздоровительный лагерь “Политехник” в с. Левков. Создан редакционно-издательский центр, на базе которого, в частности, стал издаваться „Вісник Житомирського інженерно-технологічного інституту”. Компьютерные классы и отдельные компьютеры объединены в сеть. В ЖИТИ впервые на Житомирщине был создан в 1996

году региональный центр Интернет. Была начата компьютеризация библиотеки.

По моей инициативе в Житомире в конце 80-х – в начале 90-х гг. регулярно проводились межотраслевые научно-технические конференции по роботизации технологических процессов в машиностроении и приборостроении. В 1991 году проводилась республиканская научно-техническая конференция „Проблемы автоматизации контроля и диагностики сложных технических систем”. В 1993 году – Всеукраинская конференция „Фундаментальные и прикладные проблемы космических исследований” (в конференции приняли участие Генеральный директор Космического агентства Украины В.П. Горбулин и доктор технических наук, профессор, депутат Верховного Совета Украины и мой добрый знакомый М.А. Павловский), в 1995 году – Международная конференция „Аэрокосмический комплекс: конверсия и технологии”.

Следует отметить, что последние 15 лет расширилась сфера моих научных интересов на системы автоматизации технологических процессов, управление высшим образованием, инновационный и проектный менеджмент.

Студенческая жизнь. Не только учебой живет молодежь, поэтому я старался создать условия для самовыражения и раскрытия творческого потенциала студентов. Большое внимание, в частности, уделялось развитию физкультуры и спорта, чему способствовала инициатива и энергия заведующего кафедрой физического воспитания доцента Железного Д.В. ЖФ КПИ – ЖИТИ имели очень сильные команды по женскому волейболу, мужскому баскетболу, борьбе, настольному теннису, туризму и другим видам спорта. На протяжении многих лет мы выходили победителями городских и областных спартакиад, достойно представляли Житомирскую область на спортивных

молодежных играх и спартакиадах Украины, некоторые наши спортсмены входили в состав сборных команд Украины. Большой популярностью у нас пользовались также игры команд КВН, которые создавались в студенческих группах и на факультетах. Институтские команды КВН „Девушки из Житомира” и „Елы-палы” пользовались большой популярностью не только в городе и области, они выступали также в Украинской и Высшей лигах.

Многие выпускники ЖФ КПИ – ЖИТИ стали успешными людьми. Среди них ученые, доктора и кандидаты наук, народные депутаты Советов различных уровней, государственные служащие, бизнесмены. Назову только тех из них, кто продолжает поддерживать тесные контакты с Alma Mater и тем или иным образом связан со мной лично: В. Биденко, А. Варакин, Г. Выговський, С. Гончар, И. Грабар, Н. Дейсен, С. Ивахненко, В. Кирилович, А. Ковальчук, Н. Колодницкий, Р. Колодницкая, А. Кончаковский, С. Корзун, В. Крыжановский, О. Кучерук, В. Левицкий, Г. Матышнюк, П. Мельничук, И. Орлов, А. Ткачук, Б. Шапошников, И. Шевченко, Д. Шостачук, В. Янчук, В. Яцюк и другие.

Понимая, что существенным недостатком системы высшего образования Украины является ее закрытость, почти полное отсутствие сотрудничества вузов Украины с высшими учебными заведениями других стран, я уделял большое внимание изменению этой ситуации, организации международного сотрудничества. В начале 80-х годов был заключен договор о сотрудничестве с Дрезденским техническим университетом (ДТУ), в рамках которого осуществлялись взаимные кратковременные визиты, доцент Веселков Р.С. прошел 10-месячную стажировку в ДТУ, совместно было подготовлено и в 1990 году издано учебное пособие „Детали и

механизмы роботов: основы расчета, конструирования и технологии производства”. Представитель ДТУ профессор Вернер Краузе подключил меня к работе Общества приборостроителей Германии, что позволило мне позже принять участие в международных семинарах, которые организовывались этим обществом в 1995 году в Майнце (Германия) и в 1997 году – в Будапеште (Венгрия). В 1985 году я был на двухмесячной стажировке в университетах Великобритании (Астонский университет в Бирмингеме и Имperial колледж в Лондоне), где ознакомился с организацией подготовки специалистов в сфере робототехники. Впоследствии эта информация была использована при разработке учебного плана и организации обучения студентов в ЖФ КПИ по специальности „Робототехнические системы и комплексы”. Нам удалось существенно расширить международное сотрудничество после того, как Украина обрела независимость, а ЖФ КПИ был реорганизован в самостоятельный Житомирский инженерно-технологический институт (с 2003 года – Житомирский государственный технологический университет).

В настоящее время Житомирский государственный технологический университет (ЖГТУ) входит в состав таких международных организаций (через мое участие в их работе): Европейская ассоциация международного образования, Европейская ассоциация инженерного образования, Европейская сеть дистанционного образования, Международная экологическая организация „Global Nest”. Кроме того, университет является соучредителем Сети университетов Причерноморского региона (BSUN) и Ассоциации университетов славянских государств. ЖГТУ активно сотрудничает с рядом европейских университетов в рамках прямых двухсторонних договоров. Наиболее динамично и

продуктивно розвивається співробітництво з Університетом прикладних наук г. Митвайды (Германія), Пармським і Флорентійським університетами (Італія), Егейським університетом (Греція), Вроцлавським університетом технологій, Белостокським технічним університетом, Вищою школою менеджмента в Легниці (Польща), а також з деякими іншими польськими, російськими і білоруськими університетами. Участь в роботі міжнародних організацій і міжуніверситетські договори про співробітництво зробили можливим моє активне участь в останні десять років в роботі багатьох міжнародних конгресів, конференцій, семінарів, літніх шкіл і виставок в Бангкоку (Таїланд), Баку (Азербайджан), Барселоні (Іспанія), Вашингтоні (США), Вені (Австрія), Констанці (Румунія), Маастрихті (Нідерланди), Митвайді (Германія), Москві (Російська Федерація), Парижі (Франція), Празі (Чеська республіка), Ригі (Латвія), на островах Егейського моря – Самос, Сірос, Родос (Греція) і, звичайно, в Україні. Особисті контакти з ученими і спеціалістами з університетів усього світу спрощують пошук партнерів при підготовці і організації виконання міжнародних проєктів. У мене встановилися дружескі стосунки з професорами Європейських університетів: Вольфгангом Шулером, Франко Мілано, Юрієм Дехтярем, Єленою Маестри, Уллі Арнольд, Яном Степневським, Ромой Пуегарманалем, Педро Ромеро і іншими.

В 1997 році в ЖИТИ був створений відділ міжнародного співробітництва. Сьогодні він працює по багатьох напрямках. Ось деякі з них:

- робота з іноземними студентами, допомога їм в адаптації до умов життя в ЖГТУ;
- співробітництво з університетами країн Європи, з

которыми подписаны двухсторонние договора о взаимном обмене преподавателями, студентами, подготовке учебных материалов и проведении совместных научных исследований;

- привлечение преподавателей и сотрудников ЖГТУ к подготовке научных и учебных проектов по программам Европейской Комиссии, правительства США, стран Востока. Стимулирование их участия в существующих проектах с целью внедрения результатов проектов в учебную и научную работу;

- поддержка научных и образовательных связей в сфере менеджмента, туризма, охраны окружающей среды, расширение сотрудничества в сфере информационных технологий, машиностроения, экономики;

- осуществление обмена студентами и преподавателями, поддержка существующих авторских коллективов и рабочих групп, которые работают по различным направлениям;

- организация повышения квалификации преподавателей в университетах-партнерах с целью внедрения инновационных методов преподавания;

- управление существующими международными проектами и разработка новых проектов.

Неоценимую помощь в организации международного сотрудничества в ЖГТУ мне оказывает доцент Янчук Валентин Николаевич. В период учебы в институте его привлекли к работе в редакционно-издательском отделе ЖИТИ. Во время учебы в аспирантуре он активно участвовал в выполнении первого в ЖИТИ Объединенного Европейского проекта. Под моим руководством он подготовил несколько международных проектов, один из которых получил в 2004 году финансирование. Сегодня доцент Янчук В.Н. – помощник проректора по международным связям ЖГТУ.

Перечислю международные проекты, выполнявшиеся в разное время в ЖИТИ и ЖГТУ.

- 1995 – 1996 гг. – проект фонда ЕВРАЗИЯ на создание регионального центра Интернет. В результате выполнения этого проекта преподаватели и студенты ЖИТИ в 1996 году первыми на Житомирщине получили доступ к глобальной компьютерной сети Интернет.

- 1998 – 2002 гг. – Объединенный Европейский проект по программе TEMPUS Tacis „Науки об окружающей среде в части воздействия радиации на здоровье человека”. В результате выполнения этого проекта в ЖГТУ организована подготовка магистров по специальностям „Биотехнические и медицинские аппараты и системы” и „Экология и охрана окружающей среды”. Со стороны Европейского союза в проекте участвовали Пармский университет (Италия), Гентский университет (Бельгия), Университет прикладных наук г. Митвайды (Германия). Инициатором и координатором проекта со стороны ЖГТУ был профессор Б.Б. Самотокин.

Развитием результатов указанного проекта стала Международная магистерская программа „Наука и технология устойчивого развития загрязненных территорий”, в которой принимают участие Пармский университет (Италия), ЖГТУ и Университет прикладных наук г. Митвайды (Германия). Эта программа создает возможность получения украинскими студентами двух магистерских дипломов: ЖГТУ и Пармского университета. В 2002 – 2003 учебном году два украинских студента проходили обучение в Парме, в 2003 – 2004 учебном году их было уже четверо. Каждый год я выезжаю в Парму для участия в работе Международной комиссии по защите магистерских диссертаций (тезисов).

- 2005 год – в Житомире в августе была проведена

Международная летняя школа НАТО по проблеме „Биологическая очистка территорий, загрязненных химическими и радиоактивными отходами”. Организаторами школы были ЖГТУ (координатор – профессор Самотокин Б.Б.) и Пармский университет (координатор – профессор Нельсон Мармиролли).

- 2003 – 2006 гг. – Объединенный Европейский проект по программе TEMPUS Tacis „Магистр делового администрирования и информационные технологии (MBA&IT)”, целью которого является создание магистерской программы MBA с углубленным изучением информационных технологий (я являюсь координатором этого проекта). Кроме ЖГТУ, в консорциум университетов с украинской стороны входят Донецкий государственный университет управления, Запорожский национальный университет и Европейский университет (Киев), со стороны Европейского Союза – Штутгартский университет (Германия), Сандерлендский университет (Великобритания), Политехнический университет Каталонии, Барселона (Испания), Национальный институт телекоммуникаций, Еври (Франция), Высшая школа менеджмента в Легнице (Польша).

- 2004 – 2007 гг. – Объединенный Европейский проект по программе TEMPUS Tacis „Европейские стандарты преподавания экономики международного туризма”, направленный на создание магистерской программы по экономике международного туризма. Координатор проекта – профессор Грабар И.Г. Кроме ЖГТУ, в консорциум университетов с украинской стороны входят Киевский международный университет, который в проекте представляю я, и Тернопольский государственный экономический университет, со стороны Европейского Союза – Политехнический

университет Каталонии, Барселона (Испания) и Технологический образовательный институт Западной Македонии, Кастория, (Греция).

• 2004 – 2005 гг. – проект по программе NATO CLG: „Продукты питания: безопасность проживания на загрязненных территориях”. Этот проект выполнялся совместно с университетом Флоренции (Италия). Длительность проекта – 1,5 года. Координатор проекта – к.т.н., доц. Янчук В.Н.

Во время поездки в Вашингтон в 1996 году на Международную выставку по дистанционному образованию я познакомился с энергичным молодым ученым-полиглотом, имеющим два высших образования – инженерное и филологическое, Хачатуром Владимировичем Хачатуряном, ректором Международного института лингвистики и права, который он создал в Киеве в 1994 году. Я пригласил его на празднование своего 60-летия, он пригласил меня с супругой на празднование 5-летия института. Я организовал в Житомире издание одного из первых его учебных пособий по изучению английского языка. Мы встречались на международных конференциях, насколько я помню, в Будапеште, Барселоне, Маастрихте, Вене. На конференции в Вене в 2003 году Х.В. Хачатурян пригласил меня перейти на работу в Киевский международный университет (такой статус получил его институт в 2002 году) проректором по международным связям. Оговорив некоторые условия, в частности, возможность по-прежнему оставаться проректором ЖГТУ, и получив согласие супруги на очередной служебный поворот, с 1 октября 2003 года я стал параллельно работать проректором по международным связям в двух университетах – в Житомире (в государственном) и в Киеве (в частном). В Киевском международном университете (КиМУ) мне в помощь был создан отдел

международного сотрудничества, выделена помощница Оксана Глубиш, которая, в дополнение к прекрасному знанию английского языка и умению работать на компьютере, хорошо ориентируется в ситуации в университете.

За неполные три года работы в университете нам удалось получить финансирование по четырем международным проектам:

- Информационные технологии в современной журналистике (октябрь 2004 – июнь 2005). Было разработано и издано учебное пособие, проведены тренинги для практикующих журналистов. Проект финансировался посольством США в Украине.

- Уже упоминавшийся ранее Объединенный Европейский проект по программе TEMPUS Tacis „Европейские стандарты преподавания экономики международного туризма”. Все названные ранее проекты по программе TEMPUS Tacis относились к категории Curriculum Development.

- Объединенный Европейский проект по программе TEMPUS Tacis (другой его тип – University Management) „Европейский опыт студенческого самоуправления в украинских университетах”. Длительность проекта – 2 года (2004 – 2006 гг.). Кроме КиМУ, в консорциум университетов с украинской стороны входят Черкасский национальный университет и Винницкий национальный технический университет, со стороны Европейского Союза – Университет Дюнкерка (Франция) и Национальный союз студентов Великобритании.

- Еще одна разновидность проектов по программе TEMPUS Tacis – Structural and Complementary Measures – „Модернизация отделов международного сотрудничества украинских университетов”. Длительность проекта – 1 год

(2005 – 2006 гг.). Кроме КиМУ, в консорциум университетов с украинской стороны входят Днепропетровский национальный университет, Одесский государственный экономический университет и Запорожская государственная инженерная академия, со стороны Европейского Союза – Университет Кордовы (Испания) и Университет прикладных наук г. Митвайда (Германия).

По моему глубокому убеждению, столь успешное участие в программе TEMPUS Tacis было бы невозможным без сотрудничества с Андреем Юрьевичем Сидоренко. Познакомились мы в 1995 году, когда он работал в международном отделе Министерства образования и науки Украины, а я впервые попытался написать проект по программе TEMPUS и у меня, естественно, возникло множество вопросов. Наше знакомство продолжилось в 1998 году, когда А.Ю. Сидоренко был уже сотрудником Представительства (Делегации) Европейского Союза в Украине и отвечал за Европейские проекты в сфере образования. Попытка 1998 года оказалась успешной, и возникли новые вопросы, теперь уже связанные с организацией и выполнением проекта. А.Ю. Сидоренко был очень внимателен, оказывал помощь словом и делом. Кроме того, мы регулярно встречались на ежегодных конференциях Европейской ассоциации международного образования, а также на семинарах по программе TEMPUS, которые он регулярно проводил в Киеве, и на семинарах по фандрайзингу, которые организовывала общественная организация ИНКОС. Но особенно тесно мы стали сотрудничать после того, как А.Ю. Сидоренко ушел из Делегации и организовал Агентство образования АГНОС. Наш тандем с А.Ю. Сидоренко оказался весьма продуктивным и успешным. Небольшой коллектив агентства под его

руководством высокопрофессионально относиться к подготовке международных проектов. Во многих случаях проекты оказываются результатом коллективного творчества и труда агентства АГНОС и отделов международного сотрудничества ЖГТУ и КиМУ. Сегодня нас с А.Ю. Сидоренко связывают не только деловые, партнерские, но и дружеские отношения.

Несмотря на свою очень серьезную занятость текущими делами, я пытаюсь каждые несколько лет подготовить и издать либо учебник, либо учебное пособие, либо монографию:

- 1986 г. – совместно с В.В. Мелешко и Ю.В. Степанковским издан учебник „Навигационные приборы и системы”, который в 1988 году был отмечен Первой премией КПИ;

- 1990 г. – большой коллектив авторов из ЖФ КПИ, КПИ и Дрезденского технического университета под моим руководством издал учебное пособие „Детали и механизмы роботов: основы расчета, конструирования и технология производства”;

- 1993 г. – совместно с профессорами из Санкт-Петербурга В.А. Бесекерским и В.А. Ивановым издана монография „Орбитальное гирокомпасирование”, которая в определенной мере подытоживала космическую тематику моих исследований;

- 1997 г. – издан „Курс лекций по теории автоматического управления: Часть 1. Теория линейных систем автоматического управления”;

- 2001 г. – издано учебное пособие „Лекции по теории автоматического управления”.

- 2005 г. – коллектив авторов в составе Л.С. Ямпольского, П.П. Мельничука, Б.Б. Самотокина, М.Н. Полищука, М.М. Ткача, К.Б. Остапченко,

О.И. Лисовиченко издал учебник „Гибкие компьютеризованные системы: проектирование, моделирование и управление”. Фактически это первый украинский учебник с мультимедийным приложением.

Все годы работы в Житомире активно занимался общественной деятельностью: был председателем Житомирской городской организации общества „Знание”, депутатом Богунского районного совета народных депутатов, членом Житомирского городского комитета Компартии Украины.

Создал в Житомире несколько новых учебных заведений:

- 1990 г. – Городской лицей при ЖФ КПИ;
- 1992 г. – Институт предпринимательства и современных технологий, первое негосударственное высшее учебное заведение в Житомирской области, учрежденное вместе с однодумцами из ЖФ КПИ (ректор института – Р.С. Веселков);

- 1999 г. – Житомирское представительство Открытого международного университета развития человека „Украина”, сейчас это – Житомирский гуманитарно-экономический институт университета „Украина” (ректор института – Е.М. Дикова-Фаворская).

Я являюсь действительным членом Международной академии навигации и управления движением (Санкт-Петербург), Международной кадровой академии, Украинской академии экономической кибернетики, членом Национального комитета Украины по теоретической и прикладной механике, членом Общества инженеров-механиков Украины. Вхожу в состав двух специализированных советов по защите докторских диссертаций при Национальном техническом университете Украины „Киевский политехнический институт”. Вхожу в состав редакционной коллегии „Вісника Житомирського державного технологічного університету. Технічні науки”, а

также в состав редакционной коллегии международного журнала „Лизинг” (Москва).

Моя семья

Жена, Самотокина (Елизарова) Антонина Григорьевна, когда мы поженились, работала ассистентом кафедры кондиционирования воздуха Ленинградского института холодильной промышленности. Безропотно следовала за мной по маршруту Ленинград – Киев – Житомир. В Киеве работала ассистентом, а затем старшим преподавателем в Киевском торгово-экономическом институте (среди ее студентов – начальник инспекции Министерства образования и науки Украины Бугаев Ю.Н., профессор Донецкого государственного университета управления Комар Ю.Н., нынешний ректор Киевского национального торгово-экономического университета профессор Мазараки А.А.). Первые четыре года пребывания в Житомире не работала, занималась воспитанием сыновей, затем – старший преподаватель Агроэкологической академии. Активно помогала мне создавать Житомирское представительство Открытого международного университета развития человека „Украина”. В настоящее время работает библиотекарем в Житомирском гуманитарно-экономическом институте университета „Украина”.

Старший сын Антон окончил Киевский политехнический институт. В настоящее время с семьей (жена – Ирина, дочь – Юлия, 13 лет) живет в Киеве и работает директором частной строительной компании „Рококо”.

Младший сын Максим закончил Санкт-Петербургскую педиатрическую академию, кандидат медицинских наук. Живет в Санкт-Петербурге, работает в Санкт-Петербургском научно-

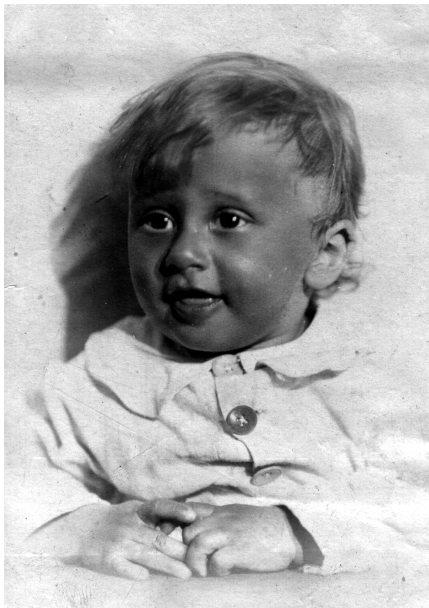

Пам'яті Вченого, Вчителя, Друга

исследовательском институте уха, горла, носа и проблем речи.
Внучка Саша, 12 лет.

70 лет – много это или мало? Во всяком случае, это повод для того, чтобы подвести промежуточные итоги. Сыновья выросли и состоялись как личности, есть две внучки. Оставлен определенный след в науке и технике, в системе высшего образования Украины, в умах и сердцах большого числа людей.

2006 г.

Перше у житті фото Бориса,
червень 1937 р.

З друзями-однокурсниками під час “флотського стажування”,
1958 р.

На тренуваннях з альпінізму, 1962 р.

1963 р. У похід по Байкалу веде групу земляків – лєнінградців
Б.Б. Самотокін (у тільнику в центрі фото)

Приладобудівний факультет КПІ крокує на святковій
демонстрації

Житомир. Б.Б. Самотокін вітає почесних гостей у стінах вузу.
Ліворуч від Б.Б. Самотокіна – академік Б.В. Раушенбах,
потім – доктор медичних наук Н.С. Корольова
(дочка академіка С.П. Корольова)

До ЖІТІ завітав перший президент України Л.М. Кравчук

На 19-му Міжнародному конгресі з відкритого і дистанційного навчання, Відень, 1999 р.

Житомирський інженерно-технологічний інститут. Кафедра, яку очолював Б.Б Самотокін, 2002 р.

Майже піввіку разом. Борис Борисович з дружиною
Антоніною Григорівною

Б.Б. Самотокін з синами Максимом (ліворуч) та Антоном
(праворуч)

З дружиною і проф. Вольфгангом Шулером. Останнє прижиттєве фото Б.Б. Самотокіна

Нагороди та відзнаки Б.Б.Самотокіна

***Витяги з публікацій у ЗМІ про
діяльність Б.Б. Самотокіна***

„Електроприбор”. – Л., 1966 г.

... В нашем отделе не первый год идет подготовка специалистов высшей квалификации. Об одном из них, Борисе Самотокине, мы и хотим рассказать. Он молод, ему всего тридцать лет, но он успел уже много.

Работая техником на нашем предприятии, учился в институте. Готовя дипломный проект, заслужил самую высокую оценку от своего научного руководителя.

Уже тогда стало ясно, что от Бориса в будущем можно много ожидать.

Он быстро сроднился с коллективом отдела, активно совмещал производственную деятельность с общественной: был членом совета молодых специалистов предприятия и комсомольским вожаком отдела.

Сейчас молодой коммунист Самотокин руководит работой отдельческой народной дружины. В его характере – целеустремленность и вдумчивость, склонность к исследовательской и теоретической работе. Вместе с тем он успешно справляется и с инженерными работами. Все вместе это дало возможность Борису успешно решать проблемы, поставленные в его диссертации. Мы надеемся, что те знания, которыми сейчас овладел Борис Самотокин, позволят ему внести большой вклад в работу нашего отдела и предприятия.

„Комсомольська зірка”, 1990 р.

... Борис Борисович Самотокін – директор Житомирського філіалу Київського політехнічного інституту – висунутий кандидатом у депутати Житомирської обласної Ради народних депутатів по Богунському виборчому округу № 4.

Б.Б. Самотокін народився 1936 року в Ленінграді. Закінчив Ленінградський електротехнічний інститут, працював на одному з підприємств суднобудівної промисловості міста. Член КПРС з 1964 року. В 1966 захистив кандидатську дисертацію, в 1967 був запрошений в числі інших спеціалістів до Київського політехнічного інституту на викладацьку роботу. В 1977 році захистив докторську дисертацію. В березні 1979 був переведений до Житомирського філіалу КПІ і призначений його директором.

В активі Б.Б. Самотокіна – понад 90 наукових публікацій, більше 20 авторських свідоцтв на винаходи. Борис Борисович підготував трьох кандидатів наук. Очолює Житомирську міську організацію „Знання”.

„Ділова газета”, 1994 р.

... Всі ми пам'ятаємо, що в 70-80-ті роки серйозних матеріальних проблем вузи не зазнавали. Це сьогодні, крім науки, в коло турбот учених входять розрахунки за теплопостачання, видача зарплат, стипендій тощо. Чим жив колектив філіалу в ті роки? На це та інші запитання відповідав ректор ЖІТІ Борис Борисович Самотокін.

– Дійсно, матеріальні питання так гостро, як нині, тоді не стояли. А тому вся енергія направлялася на науку. За короткий час наш Житомирський філіал вийшов на перше місце серед філіалів за результатами науково-дослідних робіт, за кількістю одержаних авторських свідоцтв (20-25 на рік) і захищених дисертацій. Якщо у 1977 році ми мали тільки одного професора – доктора історичних наук С.М. Зверева, то сьогодні в інституті їх вже дев'ять. Ще п'ять науковців працюють над докторськими дисертаціями.

Кількість кандидатів наук зросла з 40 до 60 чоловік.

Раніше нам доводилося запрошувати вчених з інших міст і, звичайно, забезпечувати їх житлом. Тепер ми довели, що в Житомирі можна готувати спеціалістів не гірше, ніж у столицях.

„Радянська Житомирщина”, 1995 р.

... Чи підвладні нам високі орбіти? Чи досить переконливі орієнтири української космонавтики, що її нині репрезентує в польоті супутник „Січ-1”? Як, зрештою, розпорядитися власним науковим потенціалом? Ці та інші проблеми обговорила міжнародна науково-технічна конференція „Аерокосмічний комплекс: конверсія і технології”, яка відбулася на базі Житомирського інженерно-технологічного інституту. Серед організаторів цього заходу значаться Національна академія наук, Національне космічне агентство, Академія технологічних наук України та інші провідні наукові заклади.

Від часу попередньої науково-технічної конференції („Фундаментальні та прикладні проблеми космічних досліджень”), яка також проходила в Житомирі, минуло два роки. Пошуки, надбання... Доробок збагатився й книгою

„Орбітальне гірокомпасування” – за редакцією ректора Житомирського інженерно-технологічного інституту, професора Б.Б. Самотокіна, яка вийшла друком у Санкт-Петербурзі. Добрий посібник для тих, хто причетний до створення систем орієнтації штучних супутників Землі. Скільки ж задумів, розробок ще чекають своєї зоряної пори...

„Житомирищина”, 1996 р.

... В 1996 році Борисові Борисовичу виповнилося шістдесят.

Він – із фахівців „нового профілю”, котрі, за покликом часу, пов’язали життя та наукову творчість із космічною галуззю. Його дослідження та розробки в справі систем орбітальної орієнтації штучних супутників Землі, розпочаті ще в 1960 році, тривають й досі. З цієї проблематики вчений опублікував дві монографії, більше п’ятдесяти статей. А винаходи закріпив п’ятнадцятьма авторськими свідоцтвами. Серед колишніх студентів, які навчалися в Б.Б. Самотокіна (в дожитомирський період він працював більше десяти літ у Київському політехнічному інституті) – близько сорока докторів і кандидатів наук.

В останнє десятиріччя наукові інтереси ректора поширилися, зокрема, й на ще одну галузь – автоматизацію технологічних процесів. І тут він, завідуючи водночас кафедрою робототехнічних систем і комплексів, десятки наукових праць підкріпив не лише власним навчальним посібником, а, знову ж таки, десятьма авторськими свідоцтвами на винаходи.

„День”, 1999 р.

... На тлі сучасних негараздів, всезагального стогону „ой, як нам важко” мимоволі дивуєшся, коли потрапляєш у колектив, де люди не скаржаться, не ремствують на лиху долю, успішно роблять свою справу.

Відокремившись 5 років тому від Київського політеху, Житомирський інженерно-технологічний інститут (так стала називатися колишня філія столичного вузу) стрімко набрав обертів. За роки „вільного плавання” тут відкрито 8 нових навчальних спеціальностей, і тепер їхній перелік включає в себе 13 технічних та економічних фахів. Зокрема, випускники вузу, який залишився в статусі державного, одержують дипломи бакалаврів або спеціалістів (інженерів, економістів та ін.) у галузях комп'ютерного програмування, автоматизації та управління в технічних системах, автомобільної техніки, технології машинобудування, обробки каменю, економіки, менеджменту, обліку та аудиту тощо. Трохи більше, ніж рік тому, в інституті почали готувати фахівців з інженерної медицини, які зможуть успішно експлуатувати і ремонтувати сучасну медичну апаратуру. Нині, за словами ректора ЖІТІ, професора Бориса Самогокіна, у вузі навчається близько 5 тисяч студентів, утричі більше, ніж 1994-го.

„Ехо”, 2000 р.

... Відомо, що більше, ніж 90 відсотків своєї енергії людина витрачає на те, щоб забезпечити власну життєдіяльність. Тож за щоденними клопотами про хліб наш

насушний, коли матеріальні блага стають самоціллю, більшість нехтує і тими мізерними можливостями, наданими людині для того, щоб залишити свій слід на землі.

Однак в природі все розумно і доцільно. І не використаний потенціал інших, очевидно, передається обраним. Про таких кажуть: не живе, а горить. Інакше важко зрозуміти, для чого доктору технічних наук, професору, ректору Житомирського інженерно-технологічного інституту та президенту Інституту підприємництва та сучасних технологій Б.Б. Самотокіну – людині, що має найавторитетніші у науковому світі регалії і досягла видного становища в суспільстві, і до того ж матеріально забезпеченій – клопоти, що неминуче пов'язані зі створенням нового вищого навчального закладу.

„Хто є хто в Україні”. – К., 2001 р.

... Самотокін Борис Борисович д. тех. н. (1978), проф. (1980); Житомир. інж.-технолог. ін-т, ректор (з 04.1994), зав. кафедри роботех. систем і комплексів; президент Ін-ту підприємництва та сучасних технологій (м. Житомир). Н. 16.06.1936. (м. Санкт-Петербург, Росія), рос., батько Борис Олександрович (1915-1994) – нейрохірург; мати Лариса Володимирівна (1917); дружина Антоніна Григорівна (1936) – інж.-механік, ст. викладач Держ. агрокол. акад. України; син Антон (1967) інж.-електромеханік, син Максим (1971) – лікар. Осв.: Ленінград. електротех. ін-т, радіотех. ф-т (1954-60). 08.1960-11.67 – інж., аспір., ст. інж., м.н.с. Центр. НДІ „Електроприлад” м. С.-Петербург. 12.1967-03.79 – доц., проф. кафедри гіроскопічних приладів і пристроїв, Київ. політех. ін-т. 1979-04.94 – дир. Житомир. філ. Київ. політех. ін-ту. Чл. Нац.

Пам'яті Вченого, Вчителя, Друга

ком-ту з прикладної та теор. механіки. Книги: „Навігаційні прилади та системи” (1986), „Деталі і механізми роботів” (1990), „Орбітальне гірокомпасування” (1993); 25 свідoctв на винаходи. Володіє англ. мовою.

Борис Борисович Самотокін

Для нього уся Земля – одна оселя

Мексиканське прислів'я

Спогади,

спогади,

спогади...

**A memory of Prof Borys Samotkin
Elena Maestri, on behalf of the
colleagues in the University of Parma
and in the Consorzio
Interuniversitario
Nazionale per le Scienze Ambientali
(CINSA), Parma, Italy**

My whole working experience with Prof. Borys Samotokin has concerned the interactions among University Institutions in European Union and in other countries, in the field of higher education, research, training and formation of experts. Since 1999 a fruitful cooperation has been established between the University of Parma, Italy, represented by Prof. Nelson Marmiroli, and the Zhytomyr Technological State University, Ukraine, represented by Prof Borys Samotokin.

Under the guidance and with the inexhaustible energy of these two Professors, different initiatives in education were performed involving several hundreds of students and participants. The most important are surely the following:

1. A TEMPUS-TACIS project JEP-10435-98 „Environmental science in relation to the implication of radiation in healthcare” for Ukrainian graduates, when we prepared glossaries and textbooks for University students.
2. Several editions, in 2002-2012, of the International University Master Course on „Science and Technology for sustainable development of contaminated sites”, to train and form graduates and introduce them in the job market. This initiative brought Prof. Samotokin and other Ukrainian colleagues to Parma in many occasions, leading to further initiatives for project writing.
3. A NATO ASI (Advanced Study Institute) School on „Advanced science and technology for biological decontamination of sites affected by chemical and radiological nuclear agents” organised with CINSA,

addressing 51 participants from 18 nations, with advanced training of professionals. This was held in Zhytomyr in August 2005 and led to an important book edited by Springer.

4. The most recent, and still running, TEMPUS project „HUMAN Security (environment, quality of food, public health and society) on Territories Contaminated by Radioactive Agents”, involving the countries of Ukraine, Russia and Belarus in a joint effort to harmonise curricula for training experts in in this important aspects.

The contribution of prof. Samotokin has always been outstanding in the organisation of activities, in the stimulation of new ideas and proposals, in the preparation of materials, in the choice of collaborators, in the logistics and in the overall participation to lectures and seminars. In these many years we have prduced together some publication and written many research proposals for different International funding agencies.

In any International Cooperation, activities involving Prof Samotokin always improved the productivity of the teams involved, the quality of the performance indicators, the happiness of people involved, and the amount of funding obtained. All of this was depending on his exceptional energy, willingness and availability for any type of interaction and experiment in education and research, with the aim of improving the international standing of Ukrainian Universities. Positive synergies between Prof. Samotokin and the collaborators involved in all countries was also considered an important factor of success.

Just in the year of the 30th anniversary of the Chernobyl accident, it is important that we remember and honour Prof Borys Samotokin, who devoted a large part of his career in redressing the impacts and negative effects of that event.

BIBLIOGRAPHY

- MARMIROLI, N., MAESTRI, E., DIMITRI, G., BORCIANI, F., SCHÜLER, W., SAMOTOKIN, B., ARESHKOVA, V. (2004) International University Master Course in „Science and technology for sustainable development of contaminated sites”. Journal of the University of Applied Sciences Mittweida – Wissenschaftliche Zeitschrift der Hochschule Mittweida (FH) nr. 7 „Technologien zur Behandlung kontaminierter Böden”, pp. 1-3 (ISSN 1437-7624)
- MARMIROLI, N., SAMOTOKIN, B., MARMIROLI, M., MAESTRI, E., YANCHUK, V. (2006) Advanced science and technology for biological decontamination of sites affected by chemical and radiological nuclear agents. *Chimica oggi – Chemistry today* 24(1):36-40. (ISSN 0392-839X CHOGDS)
- MARMIROLI, N., SAMOTOKIN, B., MARMIROLI, M., MAESTRI, E., YANCHUK, V. (2007) Capacity building in phytoremediation. Abstracts of the NATO ARW „Application of phytotechnologies for cleanup of industrial, agricultural and wastewater contamination”, pp.14-15.
- MARMIROLI, N., SAMOTOKIN, B., MARMIROLI, M. (EDS.) (2007) Advanced Science and Technology for Biological Decontamination of Sites Affected by Chemical and Radiological Nuclear Agents. NATO Science Series. Series IV: Earth and Environmental Series Vol. 75, Springer, Dordrecht. (ISBN 1-4020-5518-8)
- MARMIROLI, N., SAMOTOKIN, B., MARMIROLI, M., MAESTRI, E., YANCHUK, V. (2010) Capacity building in phytotechnologies. In Kulakow, P.A., and Pidlisnyuk, V.V. (eds.) *Application of Phytotechnologies for Cleanup of Industrial, Agricultural and Wastewater Contamination*. NATO Science for Peace and Security Series – C: Environmental Security. Springer, Dordrecht, pp. 15-24. (ISBN 978-90-481-3591-2)

**Воспоминания о профессоре
Борисе Борисовиче Самотокине.
Элена Маэстри от имени коллег
Пармского университета,
национального консорциума наук об
окружающей среде
(CINSA), Парма, Италия.**

Мой опыт сотрудничества с профессором Борисом Борисовичем Самотокиным в большей мере касался сотрудничества высших учебных заведений Европейского Союза и других стран в области высшего образования, исследований, подготовки и переподготовки экспертов. Начало плодотворного сотрудничества было положено в 1999 г. Нельсоном Мармиролли из Университета Пармы (Италия) и Борисом Борисовичем Самотокиным из Житомирского технологического университета (Украина).

Неисчерпаемая энергия и мудрое руководство двух профессоров в организации различных проектных инициатив в сфере образования привлекли несколько сотен студентов и других участников проекта. Наиболее яркими можно выделить следующие моменты:

1. А TEMPUS-TACIS project JEP-10435-98 „Environmental science in relation to the implication of radiation in healthcare” (Науки об окружающей среде через влияние радиации на здоровье человека) для студентов старших курсов. В результате проекта были подготовлены учебные планы и учебники для украинских студентов.
2. Несколько учебных проектов в период 2002-2012 по программе „Международный магистр наук об окружающей среде и стабилизации ситуации на загрязненных территориях”, нацеленных на подготовку магистров. Эта замечательная идея Бориса Борисовича Самотокина и других украинских и итальянских коллег в

Парме и других городах послужила отличным трамплином для подготовки множества проектов.

3. NATO ASI (Advanced Study Institute) School on „Advanced science and technology for biological decontamination of sites affected by chemical and radiological nuclear agents” (Летняя школа НАТО для биологического обеззараживания территории, подвергшейся химическому загрязнению радиоактивными веществами), организованная консорциумом CINSA, который собрал 51 высококвалифицированного участника 18 национальностей с целью обмена опытом. Эта летняя школа проходила в Житомире, в августе 2005 года с последующей публикацией книги в издательстве Springer.
4. Самым последним, и до сих пор актуальным, является проект TEMPUS „Безопасность человека (охрана окружающей среды, качество пищевых продуктов, общественного здравоохранения и общества) на территориях, загрязненных радиоактивными веществами”, с участием стран Украины, России и Беларуси в рамках совместных усилий по гармонизации учебных программ для подготовки специалистов в этом направлении.

Вклад проф. Самопкина Б.Б. всегда был выдающимся в организации, продвижении новых идей и предложений, в подготовке печатных изданий, выборе сотрудников, в логистике и в участии, в лекциях и семинарах. В течении этих многих лет мы вместе написали множество публикаций и предложений о проведении исследований для различных международных финансовых учреждений.

В любом международном сотрудничестве деятельность Бориса Борисовича максимально активизировала деятельность команд, участвующих в проектах и демонстрирующих высокое качество и максимальную заинтересованность людей, вовлеченных в проект, а так же и объем полученных средств. Все это имело место исключительно благодаря его энергии и готовности помочь и активизировать процессы обмена опытом в области образования и научных исследований, с целью

повышения международного авторитета украинских университетов. Взаимное сотрудничество коллег и Бориса Борисовича было ключевым залогом успеха данных мероприятий.

В этом году исполняется 30-я годовщина аварии на Чернобыльской АЭС, и очень важно, чтобы мы помнили и чтити заслуги Бориса Борисовича, который посвятил большую часть своей карьеры преодолению негативных последствий этого события.

**Prof. Dr.-Ing. habil. Prof. h. c.
Wolfgang Schüler
Ehrenprofessor der Staatlichen
Technologischen
Universität, Zhytomir
Fakultät Angewandte Computer- und
Biowissenschaften
Hochschule Mittweida, Germany**

Ich habe Prof. Dr. Borys B. Samotokin während der Start-up-Veranstaltung 1998 zum Tempus-Projekt „Environmental Science regarding the impact of radiation on human health“ in Parma kennengelernt. Im Rahmen dieses Projektes haben wir über drei Jahre sehr eng und kollegial zusammengearbeitet.

Mit Lehrkräften und Studenten seiner Universität hat er die Hochschule Mittweida besucht. Wir haben gemeinsam Kurse zum Strahlenschutz, der Strahlenbiologie, der Biomedizintechnik und der technischen Prüfung von Röntgengeräten und Strahlenquellen durchgeführt und die Grundlagen für Curricula für Umweltscience und Biomedizintechnik ausgearbeitet. Beide Curricula sind an der Zhytomyr State Technological University realisiert worden.

Prof. Samotokin war gern gesehener Gast am Institut für Biomedizinische Technik des Klinikum Chemnitz und hat mit seinen Kollegen im klinischen Betrieb des Krankenhauses hospitiert. Mir hat er geholfen, Kontakte zum Onkologischen Zentrum Zhytomyr zu knüpfen und für diese Kollegen eine Weiterbildung an der Klinik für Radioonkologie des Klinikums Chemnitz zu organisieren.

Prof. Samotokin war an der Hochschule Mittweida und in meiner Familie immer herzlich willkommen. Auch ich war oft Gast in seiner Familie und habe seine Gastfreundschaft und die seiner lieben Frau genossen.

Im Juni des Jahres 2015 habe ich ihn während meines Besuches in Zhytomyr anlässlich des 50-jährigen Jubiläums der Hochschule persönlich in Kiev getroffen.

Besonders in Erinnerung geblieben ist seine Lebensfreude, die ich in dem Treffen unserer „garden crew“ in der Datsche von Prof. Zhelesny erleben konnte. Fröhlich und herzlich waren unsere Begegnungen.

Nach Abschluss des Tempus-Projektes habe ich auf Initiative von Borys Samotokin mehrere Jahre Vorlesungen an der Zhytomyr State Technological University gehalten. Mehrfach haben wir versucht, neue Projekte zu kreieren, leider vergeblich.

Prof. Samotokin hat sich eingesetzt, dass ich zum Ehrenprofessor der Zhytomyr State Technological University berufen worden bin. Es war eine große Ehre für mich und die Krönung der Zusammen-arbeit unserer beiden Hochschulen.

Ich verehere tief den Wissenschaftler, den Menschen, den Freund Prof. B. B. Samotokin. Sein Bild schmückt mein Arbeitszimmer.

In tiefer kollegialer Hochachtung

**З глибокою повагою
Проф. Др. Вольфганг Шулер
Факультет прикладних
комп'ютерних та біологічних наук
Університет прикладних наук
м. Міттвайда (Німеччина)
Почесний професор ЖДТУ**

Я познайомився з професором Борисом Самотокіним в 1998 р. під час установчої зустрічі в рамках проекту Темпус „Наука про навколишнє середовище в частині впливу радіаційного випромінювання на здоров'я людини“, що проходила в м. Парма (Італія). В рамках даного проекту ми тісно і співпрацювали протягом трьох наступних років.

В складі делегацій від ЖДТУ разом із студентами та викладачами проф. Самотокін неодноразово відвідував Університет у м. Міттвайда. Ми разом розробляли навчальні курси із радіаційного захисту, радіобіології, біоінженерії та

технічного обслуговування рентгенівського обладнання і приладів, що здійснюють опромінення. Дані курси увійшли в навчальні програми підготовки фахівців за спеціальностями „Охорона навколишнього середовища” та „Біомедична інженерія”. За обома спеціальностями дані курси увійшли до навчальних програми ЖДТУ.

Професор Самотокін був також бажаним гостем в Інституті біомедичної інженерії клініки м. Хемніц і разом зі своїми колегами проходив стажування на базі науково-дослідного підрозділу клініки. Також він допоміг мені налагодити контакти з онкологічним центром Житомира і організувати курси підвищення кваліфікації для співробітників центру на базі відділення радіаційної онкології в клініці м. Хемніц.

Професора Самотокіна завжди сердечно вітали як в Університеті м. Міттвайда, так і в моїй родині. Крім того, я часто бував в гостях у родини Самотокіних, де завжди відчував гостинність його дружини.

У червні 2015 року я зустрічався з Борисом Борисовичем в Києві під час мого візиту в Житомир на честь 55-річчя ЖДТУ. В пам'яті назавжди лишиться та дружлюбність та доброзичливість, яка панувала під час зустрічей нашої „садової компанії” на дачі проф. Дмитра Железного. Наші зустрічі завжди були сповнені веселощів і душевної атмосфери.

Після завершення проекту Темпус за запрошенням Бориса Борисовича я кілька років поспіль читав лекції в Житомирському державному технологічному університеті. Також ми разом неодноразово готували на конкурс нові проекти.

Професор Самотокін також ініціював моє номінування на звання Почесного професора Житомирського державного технологічного університету. Це було великою честю для мене і стало вінцем спільної роботи наших двох університетів.

Я висловлюю свою глибоку повагу перед Вченим, Людиною і Другом професором Самотокіним Борисом Борисовичем.

Його фото прикрашає мій кабінет.

University of Southampton

Prof. Atul Bhaskar, PhD
Computational Engineering and Design
Group, Faculty of Engineering and
Environment
University of Southampton, UK

It was an honour to know Professor Boris Samotokin within various educational projects that he led admirably. While often having been trusted in a leadership role at the highest level, his respect for colleagues at all levels was exemplary. Indeed, this respect was mutual for all of us who had the privilege of working with him closely. I witnessed many occasions where he would be at the centre of highly heterogeneous teams working together, while acting as the force of cohesion.

Personally, I worked with him on a Tempus project first which was followed by my involvement within an Erasmus Mundus programme. Thanks to his initiatives that I have made many friends and have been introduced to colleagues in academia not only in Ukraine and Russia but also several European countries. He should be credited for single-handedly bringing the engineering academia within Ukraine much closer to the rest of Europe and the wider world. This is highlighted amply by the significant collaborative initiatives that he led on a number of occasions. He understood the educational system of various countries very well and always looked for developing academic structures which might be most suitable for Ukraine. His dedication to this cause was unparalleled. In addition to the loss of a highly valued colleague, we will miss him as a friend.

**Проф. Атул Бхаскар,
Група комп'ютерної інженерії та
моделювання,
Інженерно-екологічний факультет
Університет м. Саутгемптон,
Великобританія**

Для мене було честю знати професора Бориса Самотокіна в рамках різних освітніх проєктів, якими він неперевершено керував. У той час, як він часто очолював різні проєкти на найвищому представницькому рівні, його повага до решти колег завжди була невід'ємною рисою. Насправді, ця повага була взаємною для всіх нас, хто мав честь працювати з ним близько. Я був свідком багатьох випадків, коли проф. Самотокін, керуючи вельми різними напрямками, очолюючи наукові групи, які працюють разом, завжди виступав в ролі інтегруючої сили.

Особисто я працював з ним в рамках проєкту Tempus, а згодом в іншому проєкті за програмою Erasmus Mundus. Завдяки його ініціативній роботі я познайомився з багатьма колегами з наукових кіл не тільки України і Росії, але і ряду європейських країн. Проф. Самотокін своєю працею наближував наукові інженерні кола України до академічного співтовариства Європи і решти світу.

Переконливим свідченням цього є спільні ініціативи, реалізовані ним. Він чудово знав і розумів особливості функціонування освітніх систем різних країн, і завжди вишукував можливості щодо покращення академічної структури, які б більшою мірою підходили для вищої школи України. Його відданість цій справі не має аналогів.

Ми втратили не лише Колегу з великої літери, але передусім друга.

Prof. Franco Milano
University of Florence (Italy)
Department of Experimental
and Clinical Medicine

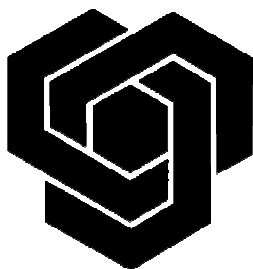
It happened in Riga many years ago that I had occasion to meet prof. Borys Samotokin. During a Congress we shortly met and immediately I had an extremely positive impression of him. It was one year later that Borys contacted me asking for my involvement in a research International project and this was the beginning of our cooperation but I prefer to say of a strong personal friendship. My memory of him is of a science man who dedicated his life to continuously open new horizon in knowledge, cooperation and research. It was because of Borys that I had the opportunity to appreciate and stay at Zhytomyr State Technical University meeting new Ukrainian colleagues and working with them. I prefer to deal with Borys's human aspect but we cannot forget his strength as professor and researcher. His contribution to train young people to continue the ZSTU tradition has to be mentioned and in this I see the continuation of Borys's work which will not end. The best way to celebrate prof Borys Samotokin is surely to continue his work with the same his energy because he was really a pioneer that never will be forgotten by everybody he worked together. Ciao my friend.

Проф. Франко Мілано
Університет м. Флоренція (Італія)
Відділ експериментальної і клінічної
медицини

Це сталося в м. Рига багато років тому назад, коли я мав можливість зустрітися з проф. Борисом Самотокіним. Під час конгресу ми мали коротку зустріч і у мене відразу ж виникло надзвичайно позитивне враження щодо цієї особи. Через рік по тому Борис зв'язався зі мною з пропозицією моєї участі в міжнародному дослідницькому проекті, і це стало початком нашого співробітництва, але я вважаю за краще сказати про

наші міцні дружні зв'язки. Я пам'ятаю проф. Самотокіна, як людину науки, яка присвятила своє життя тому, щоб постійно відкривати нові горизонти знань, співпраці та наукових досліджень. Саме завдяки Борису я мав можливість заручитися підтримкою Житомирського державного технологічного університету, з тим, щоб в подальшому зустріти тут нових колег з України і працювати з ними. Я волію за доцільне сказати про проф. Самотокіна, як про людину широкої душі, але ми не повинні забувати також про нього, як професора і дослідника. Започатковані ним традиції підготовки молодих кадрів в ЖДТУ повинні бути продовжені наступними поколіннями, і в цьому я вбачаю продовження роботи проф. Самотокіна, яка повинна тривати і надалі. Найкращим святкуванням 80-тої річниці проф. Самотокіна є без сумніву продовження його роботи з тією ж енергією і завзяттям, тому що він був справжнім першопрохідцем, який ніколи не буде забутий тими, з ким він працював. Прощавай, дорогий друже!

Любомир Ванков Димитров,
доктор технических наук, профессор,
проректор по учебной работе и
международному сотрудничеству
Технического университета-София,
г. София, Республика Болгария

Борис Самотокин...

Я заочно познакомился с Самотокиным Борисом Борисовичем в 2007 году, когда, работая по проекту TEMPUS „Development of Master’s Studies in Industrial Design and Marketing” (CD_JEP-41128-2006, МК), мне надо было установить контакты с аналогичными проектами с целью обмена опытом. В то время Борис Борисович был руководителем проекта TEMPUS 27198 „Computer Aided Design Training for Ukrainian Engineers”. Мы тогда обменялись письмами, а позже встретились в Брюсселе и обменялись идеями не только по этому проекту. После этих разговоров мы поняли, что наши два государства находятся в аналогичных условиях в Европе, что у нас одни и те же цели и интересы, и что мы думаем почти одинаково. Мы решили объединить наши усилия в интересах наших стран. Тогда мы начали вместе работать по Европейским проектам и в 2008 г. выиграли проект 158644-TEMPUS-1-2009-1-DE-TEMPUS-JPCR „Development of Regional Interdisciplinary Mechatronic Studies”. Три полных года мы и наши коллеги работали по этому проекту с Борисом Борисовичем Самотокиным. Он был руководителем и главной движущей силой проекта. Он знал все стороны проекта до мельчайших деталей и до глубины анализировал все проблемные аспекты.

Он не только был эрудированным ученым, но и относился к своим коллегам с уважением, уважал их профессиональные заботы и личные тревоги. Он умел работать с людьми различных национальностей и различного социального статуса. Все участники проекта уважали его идеи и восхищались его методами руководства. Проект закончился успешно именно

Пам'яті Вченого, Вчителя, Друга

благодаря его усилиям и энергии, которые он вложил в этот проект.

Помню, как с ним решали, и всегда удачно, текущие вопросы о проблемах, возникших по этому проекту. Борис Борисович был очень образованным и умным человеком и с ним всегда было приятно и полезно беседовать.

Мы всегда будем помнить о нем.

**Проф., д.т.н., Александр
Сладковский**
**Факультет транспорта, Силезский
технический университет (Польша),
Заведующий кафедрой логистики
и промышленного транспорта,
Зам. декана по международному
сотрудничеству,
координатор программы Эразмус+,
Главный редактор международного
научного журнала
„Проблемы транспорта”,
Председатель комитета
международной научной
конференции „Проблемы
транспорта”**

Когда коллеги из Житомирского государственного технологического университета предложили написать мне несколько слов о Борисе Борисовиче Самотокине, о моих впечатлениях, об общении с ним, я с радостью согласился. Дело в том, что я в своей жизни редко встречал таких светлых людей. Его душевность проявлялась во всем: в общении с коллегами и близкими, в его целеустремленности, в оптимизме. Можно назвать много других прекрасных качеств, которыми он обладал. Очевидно, что о его научных достижениях напишут другие, но я должен сказать, что он был Профессором. Именно так, с большой буквы. Потому что профессор – это прежде всего учитель. Он имел множество учеников и до последних своих минут продолжал работать на благо образования, своего университета, а также международного сотрудничества. Нам приходилось неоднократно встречаться в рамках координационных совещаний при выполнении международных проектов или на конференциях, в Украине, в Польше и в других странах. Его выступления были всегда конкретны, в них всегда ясно формулировались цели и задачи. Не удивительно поэтому, что коллективы, которые работали под его руководством,

достигали успеха неоднократно. А это вдвойне существенно потому, что в настоящее время достичь успеха в европейском научном сообществе весьма сложно – конкуренция огромна. Что греха таить, следует признать, что многие ученые старшего поколения не владели иностранными языками, не могли адаптироваться в быстро меняющихся реалиях сегодняшнего дня. Можно сказать, что для своего поколения Борис Борисович был счастливым исключением. Он легко находил контакт с коллегами из разных стран.

При этом различия в возрасте не ощущалось. Очевидно, что ему сопутствовало всеобщее уважение, все-таки бывший ректор, потом проректор. Но для него важнее было то, что он делал, что было впереди. И я уверен, что если бы Бог дал ему еще прожить несколько лет, то были бы еще новые международные проекты, которые бы еще более упрочили позицию ЖГТУ и Украины в целом на международном научном и педагогическом поприще.

**Ольга Долинина,
декан Международного
факультета прикладных
информационных
технологий Саратовского
государственного
технического университета
имени Гагарина Ю.А.**

Я познакомилась с Борисом Борисовичем на координационном совещании по программе TEMPUS в Брюсселе. Даже не помню, кому первому пришла в голову мысль отыскать русскоговорящего коллегу в огромном списке участников. Тем не менее, это произошло. Мы встретились, познакомились, быстро обсудили возможные перспективы партнерства в области совместных проектов, и решили попробовать подать совместную заявку.

Мне понадобилось всего полчаса, чтобы понять огромный потенциал Бориса Борисовича. С этого момента началась совместная многолетняя дистанционная работа над проектными заявками, я была поражена неутомимой активностью и мудростью этого человека: чувствовался огромный опыт многолетнего руководства университетом, умение взаимодействовать с самыми разными, порой непростыми партнерами. В конце концов наши старания были вознаграждены поддержкой нашего совместного европейского проекта по мехатронике, идея которого была предложена Борисом Борисовичем.

Мы заново встретились только на первом совещании по проекту в Киеве в январе 2012 года. Мы выполняли этот проект в очень непростое время, и я снова поразилась умению Бориса Борисовича взаимодействовать со всеми участниками и вырабатывать грамотные решения, с которыми соглашались все.

И снова мы обсуждали новые проекты, возможные новые идеи.

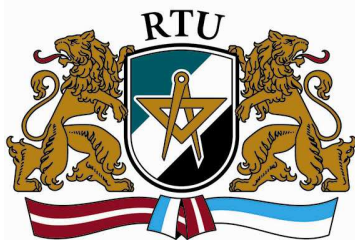
Бориса Борисовича отличала жажда жизни, интерес ко всему новому, умение посмотреть на жизнь, события, человеческие отношения философски, примирить разные мнения...

**Д.т.н., проф. А.В. Небылов,
Директор Международного института
передовых аэрокосмических
технологий Санкт-Петербургского
государственного университета
аэрокосмического приборостроения
(РФ)**

Я впервые узнал и запомнил имя Б.Б. Самотокина в 1972 г., когда мой университетский учитель проф. В.А. Бесекерский подключил меня к работам сектора В.Б. Диомидова в Ленинградском ЦНИИ „Электроприбор“. В.Б. Диомидов много рассказывал об успешной тогда непрофильной для „Электроприбора“ работе по созданию системы ориентации для Самарских спутников мониторинга, в которой под руководством В.А. Бесекерского и В.Г. Гордеева активно участвовал Б.Б. Самотокин. Эта работа была подытожена в 1993 г. выходом в свет монографии: „Бесекерский В.А., Иванов В.А., Самотокин Б.Б. Орбитальное гирокомпасирование. Санкт-Петербург, Политехника, 1993.“ С 1967 г. коренной петербуржец Б.Б. Самотокин переехал в Киев для работы в КПИ, но дружеские связи с сотрудниками „Электроприбора“ и его „альма матер“ ЛЭТИ сохранились. Позднее сотрудничество стало развиваться также в структуре, созданной в 1995 г., „Международной академии навигации и управления движением“, где мы стали коллегами, как действительные члены. В 2011 г. Борис Борисович предложил мне быть координатором инициированного им проекта „Коммуникационные и информационные технологии для обеспечения безопасности и эффективности движения транспорта: европейско-российско-украинская магистерская и аспирантская программы по интеллектуальным транспортным системам“. Вся работа над проектом, объединившим в единую

дружную команду по 4 университета из Европы, России и Украины, проходила при деятельном участии Бориса Борисовича. Он был „душой коллектива”, участвовал во всех запланированных встречах и мероприятиях по проекту, его квалифицированные рекомендации и суждения очень высоко ценились всеми. Он говорил, что любит приезжать в Санкт-Петербург, гулять по хорошо знакомым улицам, навещать семью младшего сына. Но даже во время дружеских бесед он постоянно возвращался к проблемам работы над проектом. Человек дела, выдающаяся личность, прирожденный лидер – вот основная характеристика Бориса Борисовича. Таким мы его запомним навсегда.

**Профессор Юрий Дехтяр,
Академик Латвийской
академии наук,
Почетный профессор ЖГТУ,
Институт биомедицинской
инженерии и нанотехнологий,
Директор Института,
Рижский технический
университет, Латвия**

2001 год, начало мая, Германия, город *Mittweida*, *Hochschule Mittweida - University of Applied Sciences*, международная конференция. Именно тогда я познакомился с профессором Борисом Борисовичем Самотокиным. Представились друг другу, коротко перебросились парой фраз. Однако почувствовалось нечто взаимопритягивающее. Вечером банкет. Оказались рядом. Разговорились о науке, жизни. Стало ясно, что взгляды – близкие, устремления – общие. Решили наладить сотрудничество между подразделениями наших университетов. Однако, наши научные интересы находились в разных областях. По мнению Бориса Борисовича, близко к моей научной сфере работал профессор Грабар И.Г. Познакомил с ним. Сотрудничество получилось с первой же попытки (!): сделали совместные эксперименты, подготовили проект *PERCERAMICS* и выиграли Европейский грант, которым мне посчастливилось руководить (около 2 млн евро на период 2004-2007 гг.) По высказыванию куратора из Еврокомиссии, это был его *favorite project*. Рассказываю не для пиара, а чтобы еще раз восхититься/удивиться способности Бориса Борисовича, коммуницируя, быстро схватить суть и предложить надежного во всех смыслах партнера.

После 2001 г. встречался с Борисом Борисовичем многократно в разных концах Европы, и каждый раз впитывал его мудрость, опыт, чутьё ученого и администратора, а, главное – Человека.

Через несколько лет после проекта *PERCERAMICS* Борис Борисович вовлек меня в Европейский проект

программы *TEMPUS* (2013-2016 гг.). Снова удача: потрясающие партнеры, каждый из которых является высоким профессионалом, и работает в своей уникальной области. Опять Борис Борисович предоставил мне удивительную возможность учиться, воспринимая знания и опыт партнеров. К сожалению, на этом проекте судьба прервала сотрудничество и дружбу с Борисом Борисовичем.

Вашингтон, 1997 р. Міжнародна конференція з дистанційної освіти

Будапешт, 1997 р. Учасники міжнародної конференції

Бангкок, 1998 р. Міжнародна конференція з вищої освіти

Баку, 2000 р. 2-ий конгрес Мережі університетів
Причорноморського регіону

Урок німецької мови. Міттвайда, Німеччина, 2001 р.

Німеччина, 2001 р. На екскурсію до штольні під час стажування

Завершальний етап візиту до Німеччини, ухвалено навчальні плани магістрів. Міттвайда, Німеччина, 2001 р.

Міжнародна літня школа НАТО ASI , м. Житомир, 2005 р.

Координаційна нарада в Барселоні, Іспанія, 2006 р.

Координаційна нарада по проєкту Темпус. Університет
Флоренції (Італія)

Координаційна нарада по проєкту Темпус в ЖДТУ

Координаційна нарада по проекту Темпус. Санкт-Петербурзький державний університет аерокосмічного приладобудування (Россія)

Координаційна нарада по проекту Темпус. Університет Кордови (Іспанія)

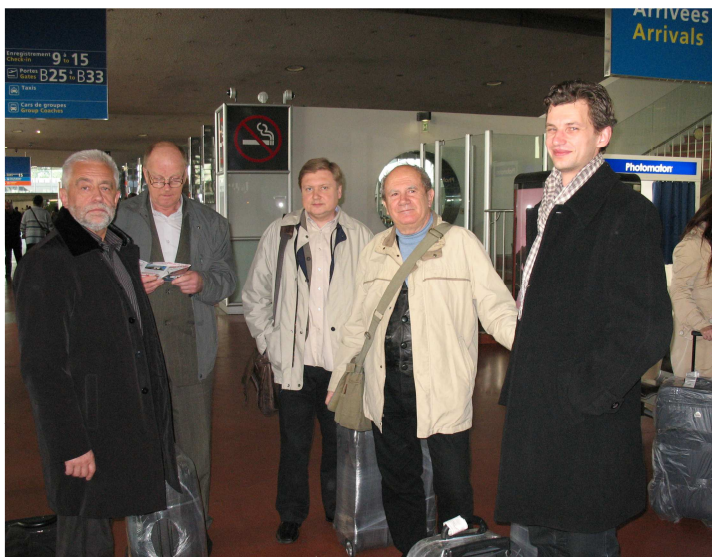
Інформаційні дні програми Темпус. Брюссель (Бельгія)

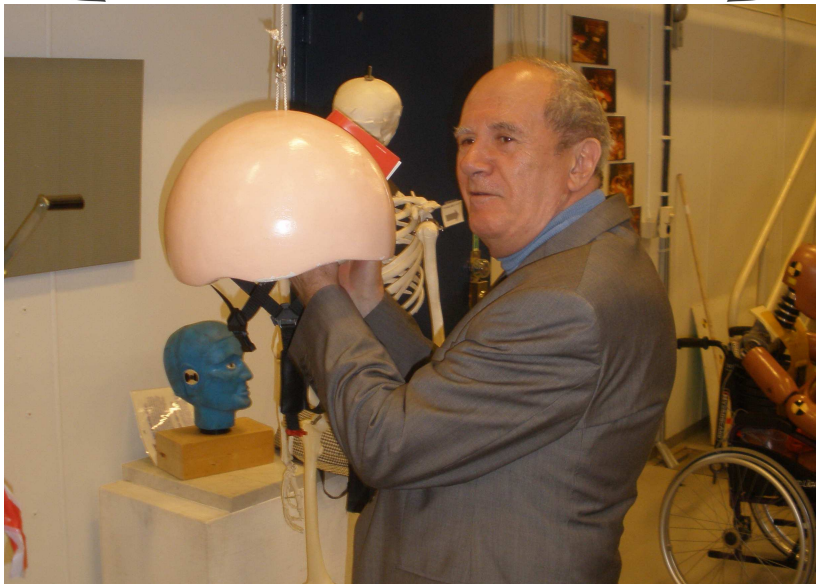
Університет Блеза Паскаля, Франція, 2012 р.

Університет Блеза Паскаля, Франція, 2012 р.

Київ, перед відльотом до Франції. 2012р.

Центр безпеки транспорту, університет м. Лінчопінг (Швеція)

Центр безпеки транспорту, університет м. Лінчопінг (Швеція)

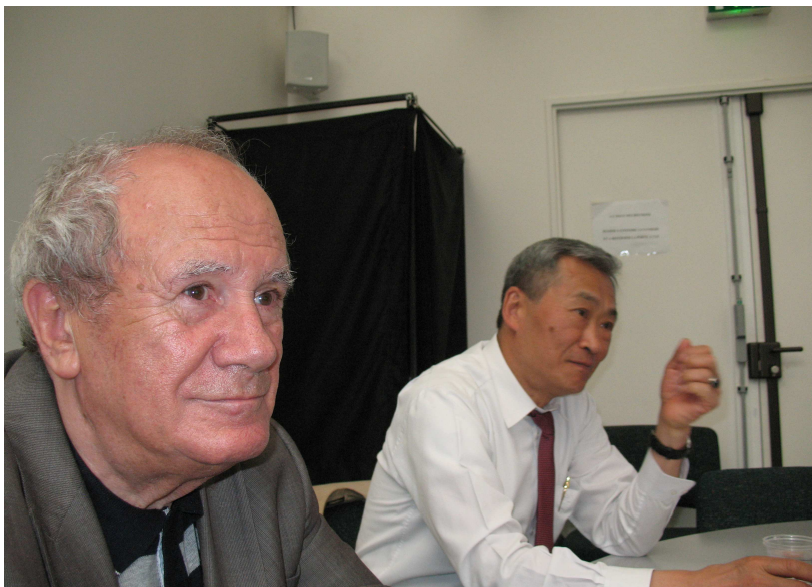
Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту

Лінчопінгський університет (Швеція)

м. Санкт-Петербург. ЛЕТИ, 2014р.

Університет Блеза Паскаля. Франція, 2014р.

Університет м. Лінчопінг (Швеція)

Зустріч з ректором університету прикладних наук
м. Міттвайди. Німеччина, 2001 р.

Німецько-Словацький кордон, 2001 р.

Про людину, яка багато знала і уміла

В телефонній розмові з професором Самотокіним Борисом Борисовичем 16 червня 2015 року, після моїх слів привітання його з днем народження, власне він сам висловив щирі сподівання на зустріч з колегами, друзями в розширеному сімейному колі на своє ВОСЬМЕ десятиліття, що сприймалось як само собою зрозумілим. Однак ... В тій розмові професор багато, на скільки вистачало сил, говорив про житомирський період свого життя, адже з 1979 року за пропозицією ректора Київського політехнічного інституту член-кореспондента Г.І.Денисенка професор Самотокін Б.Б. очолив Житомирський філіал КПП і пропрацював на посаді директора до 1994 року, а, після створення на базі філіалу самостійного Житомирського інженерно-технологічного інституту, очолював його на посаді ректора до 2000 р. Варто при цьому відзначити, що він був лише другим „власним” доктором наук нашого навчального закладу, який, розуміючи кадровий голод, одночасно і запрошував на роботу відомих вчених, зокрема, професорів Бутинця Ф.Ф., Бакку М.Т., Долгилевича М.Й., Коваленко М.В., Овандера Л.М., Панішева А.В., Шматка С.О., і стимулював та підтримував підготовку кандидатських і докторських дисертацій, в результаті чого невдовзі докторами наук стали І.Г. Грабар, В.М. Барановський, Б.А. Кругляк, В.П. Манойлов, В.І. Муляр, В.В. Михайленко, П.П. Москвін, П.П. Мельничук та інші.

Професор Самотокін Б.Б. з 2000 року – проректор університету по міжнародних зв'язках, за ініціативи якого були започатковані та розвинуті відносини з університетами світу, зокрема, з провідними університетами Барселони, Берліна, Бірмінгема, Парми, Праги, Парижа, Мілана, Утрехта, Стокгольма, Дрездена, Софії та багатьох інших міст Європи. Це не тільки дало змогу розширити коло наукових та суспільних інтересів вчених та педагогів найвищого рівня, і, що не менш

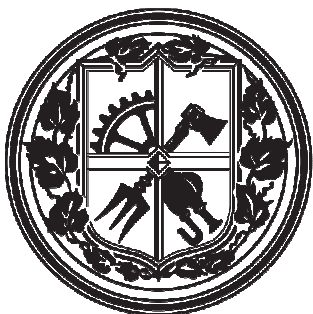

важливо, розпочати та поступово наростити співробітництво на рівні міжнародних проєктів, які фінансувалися європейськими фондами, що значно позначилось на матеріальному та фінансовому стані нашого університету. Без перебільшення, професор Самотокін Б.Б. був з поміж фахівців чи не найпершим на Україні, хто торував дорогу до європейських стандартів у вищій освіті через реальну інтеграцію з фундаментальною і прикладною наукою.

З першого погляду зовні мовчазний та стриманий, Борис Борисович володів здатностями вести розмову на різні теми з такою глибиною знань, вираженого такту та спроможністю чути і розуміти свого співрозмовника – від студента до маститого науковця, педагога чи державного діяча, – що заворожуюче захоплювало і надавало наснагу до роботи та пошуку подальших зустрічей з ним. Він виховав цілу плеяду відомих науковців, талановитих виробничників та педагогів, які і зараз з гордістю і теплом згадують доктора технічних наук, професора, академіка вітчизняних та зарубіжних академій, відповідальну і чуйну людину

Світла пам'ять про Самотокіна Бориса Борисовича жива і понині, і на довгі роки.

**З глибокою пошаною учень і
послідовник професора Самотокіна Б.Б.
Мельничук П.П. – доктор технічних
наук, професор**

Геніальний організатор, вчений, людина

Так пощастило мені, що у своєму житті я мала щастя і честь вчитись на кафедрі гіроскопічних приладів (ГП) та навігаційних систем НТУУ „КПІ”. Тоді, у 70 роки, в країні надзвичайно популярною була саме ця спеціальність. Конкурс серед абітурієнтів на цю спеціальність був надвисокий. Це було пов'язано з бурхливим розвитком аерокосмічної галузі.

При організації нового приладобудівного факультету і, зокрема, кафедри ГП, було запрошено видатних вчених та фахівців виробництва аеронавігаційних приладів та систем із Санкт-Петербурга.

Нам, студентам кафедри ГП, надзвичайно поталанило бути учнями д.т.н., проф. Одинцова А.А. (завідувача кафедри); д.т.н., проф. Самотокіна Б.Б.; к.т.н., доц. Кудрявцева В.В. та інших видатних особистостей науки і техніки того часу.

Особливою повагою та авторитетом серед всіх наших Вчителів користувався Б.Б. Самотокін. Він читав лекції з дисципліни „Системи автоматичного управління рухомих об'єктів”.

Надзвичайно інтелігентна, доброзичлива людина, він був прекрасним фахівцем у галузі навігаційних приладів та систем. Цей фах відчувався при читанні ним лекцій. Студенти ніколи не пропускали заняття Б.Б. Самотокіна. Я, як і багато наших інших слухачів Б.Б. Самотокіна, відчула любов до спеціальності аеронавігаційних приладів та систем, до наукової діяльності саме завдяки Б.Б. Самотокіну.

Б.Б. Самотокін був призначений ректором спочатку Житомирської філії КПІ, а потім самостійного вищого навчального закладу – Житомирського інженерно-технологічного інституту (ЖІТІ). Його діяльність там була надзвичайно успішною. Він підібрав колектив справжніх однодумців, фахових спеціалістів, прекрасних людей. Під його

керівництвом у ЖІТІ багато років успішно проводилась наукова, навчальна, методична та міжнародна діяльність. Колектив ЖІТІ був провідним по організації та проведенню багатьох міжнародних проектів TEMPUS-TACIS, числених міжнародних наукових конференцій; студенти закладу були лідерами студентських олімпіад, спортивних змагань. Було створено декілька успішних наукових шкіл, власний фаховий журнал, спецради із захисту дисертацій, проведено багато інших прекрасних добрих справ. Ця прекрасна тенденція подальшого розвитку та удосконалення всіх напрямків роботи ЖІТІ продовжується і сьогодні.

Б.Б. Самотокін був надзвичайно доброю, широю, відвертою та, водночас, вимогливою і принциповою людиною. У нього була дуже рідкісна сьогодні риса: він завжди допомагав людям (навіть якщо ті його і не просили про цю допомогу). Багатьом людям він відкрив широкий шлях у Життя. Багатьох підтримав у важку хвилину.

Ми всі, його учні та співробітники, завжди будемо пам'ятати цю видатну людину – нашого Вчителя, геніального організатора і вченого. Він був і є для нас прикладом святого служіння ділу, яким ми займаємось (навчанню студентів, науковій роботі) та відношенню до людей.

**Заслужений діяч науки і техніки
України, д.т.н., професор кафедри
приладобудування НТУУ „КПІ”
О.М. БЕЗВЕСІЛЬНА**

З Борисом Борисовичем Самотокіним я вперше безпосередньо зустрівся навесні 2004 р., коли навчався на 5-му курсі університету. Саме тоді в рамках одного із міжнародних проектів, яким керував Борис Борисович, групу студентів відправляли на навчання до Німеччини. Борис Борисович особисто спілкувався з кожним із претендентів. Одним з тих студентів пощастило бути мені. В той час я навіть не міг собі уявити, яке значення відіграє ця людина в моєму подальшому житті.

Після завершення навчання я залишився працювати в ЖДТУ. На початку нового навчального року, восени 2006, я довідався, що у відділ міжнародних зв'язків ЖДТУ потрібен співробітник. Тоді відбулася наша друга зустріч із проф. Самотокіним. З того часу я пропрацював під його керівництвом у міжнародному відділі майже 9 років (без 3 місяців).

Вважаю, мені дуже пощастило мати можливість працювати пліч-о-пліч з такою особистістю, якою був Борис Борисович. Багато чого вдалося навчитися та перейняти від нього не лише у професійній площині, по роботі, а загалом по життю.

Не дивлячись на свій високий статус у наукових колах та серед визнаних фахівців у галузі міжнародного співробітництва у вищій школі, Борис Борисович завжди відрізнявся своєю витриманою позицією та інтелігентністю. Будь-які конфліктні ситуації, що траплялися в роботі, проф. Самотокін завжди намагався вирішити шляхом компромісу, проте не за рахунок поступу, а завдяки грамотній, аргументованій позиції. В найскладніших і найсуперечливіших ситуаціях, коли градус кипіння сягав максимуму, Борис Борисович завжди зберігав спокій і рівноваженість. Можливо, на це зауважили й інші, хто працював з Борисом Борисовичем, він ніколи не вживав слово „підлеглий” щодо осіб, які працювали поруч, називаючи їх просто – помічниками.

Сповнений нових ідей щодо чергових міжнародних проєктів, програм, незважаючи на високу конкурентність у даній царині, він завжди вірив у позитивний результат і цією вірою заряджав інших. За будь-яких складних обставин, які нерідко траплялися, коли здавалося, що немає а ні часу, а ні можливостей щось виправити, він завжди йшов до кінця.

Своєю працею в університеті спочатку як ректор, а згодом, як перший проректор із міжнародних зв'язків, Борис Борисович заклав підвалини, завдяки яким наш навчальний заклад („локальний”, як називав сам проф. Самотокін, тактовно уникаючи слова „провінційний”) займає передові позиції за показниками міжнародного співробітництва не лише в Україні, а й знаний далеко за межами нашої держави.

Мабуть, найкращим, що ми, вихованці та колеги, можемо зробити для збереження пам'яті про цю видатну особистість – це продовжити той поступ, з тією ж вірою і завзяттям, який було закладено Борисом Борисовичем.

Мамрай Василь Васильович
Начальник відділу міжнародних зв'язків
Житомирський державний
технологічний університет

Самотокін Борис Борисович...

Серце та розум все ще відмовляються усвідомлювати, що ця Людина вже не з нами...

Кажуть, що твій вчитель не той, що вчить тебе, а той, у кого вчишся ти. Як на мене, то Борис Борисович був Вчителем, який вчив і

в якого вчилися багато з тих, з ким він працював, спілкувався та співробітничав.

Життєвий шлях ББС (саме так часто називали його у вузьких колах друзі та соратники) був непростим... Овіяне війною дитинство, блокадний Ленінград, повоєнне непросте життя сформували в ньому найкращі риси, життєві принципи та цінності, які він сповідував все своє життя. Навчання та робота в одному із найавторитетніших вищих навчальних закладів тоді ще СРСР - Ленінградському електротехнічному інституті (ЛЕТІ), а потім і в Київському політехнічному інституті (КПІ), наукова та професійна кар'єра, сприятлива атмосфера творчості в колективах сформували та назавжди закріпили в ньому риси та принципи професіонала-науковця, професіонала-керівника, професіонала в багатьох справах, якими він займався. Саме тоді яскраво та однозначно проявились його цілеспрямованість, професіоналізм, досвід, людяність, принциповість, такт та природжена інтелігентність, що кардинально відрізняли його поміж багатьох інших.

Важко недооцінити роль Бориса Борисовича в розбудові нашого навчального закладу, керівником якого він став в кінці 70-их років минулого сторіччя. Особливо це проявилось на початку буремних 90-их років, коли змінився політичний устрій України, коли не без хворобливості мінявся світогляд населення України. На зламі 90-их ББС сміливо йшов на експерименти щодо залучення до викладацької роботи молодих кадрів, відкриття нових спеціальностей, організації та створення нових на той час видів та форм навчання - так званих комплексів. 1995 року за його безпосередньої ініціативи та керівництва на нашій

кафедрі був вперше на Житомирщині та, мабуть, і один із перших на Україні, організований саме такий навчально-виробничий комплекс „Автоматизація технологічних процесів та виробництв”. Я, на той час молодий доцент, та старший викладач нашої кафедри Швець В.І. безпосередньо під керівництвом Самотокіна Б.Б. займались всіма питаннями організації та функціонування цього комплексу. Це дало можливість отримувати вищу технічну освіту випускникам коледжів та технікумів, тобто молодшим спеціалістам, що навчались в нашому на той час інституті за скороченими щодо терміну навчання навчальними планами та програмами. Цей комплекс успішно функціонує на нашій кафедрі і сьогодні. За його подобою створені і функціонують інші комплекси на інших факультетах та спеціальностях нашого ВНЗ.

За майже 20 років перебування Самотокіна Б.Б. на посаді ректора нашого навчального закладу, спочатку Житомирської філії Київського політехнічного інституту (ЖФ КПІ), потім Житомирського інженерно-технологічного інституту (ЖІТІ), чітко та однозначно сформувався пріоритет технологічно-технічного напрямку підготовки фахівців для промислових потреб Житомирщини та інших регіонів України.

Починаючи з середини 90-их років, ББС став одним із найзначніших, незаперечних та авторитетних фахівців України щодо участі ВНЗ різних країн, в тому числі ЖІТІ, в різноманітних міжнародних проектах. Як результат – наш навчальний заклад став відомим далеко за межами України, в багатьох країнах Європи визначився його міжнародний статус, як надійного партнера, та сформувалась міжнародна ділова репутація. В багатьох проектах Самотокін Б.Б., фактично будучи їх автором, був куратором їх виконання від ВНЗ-партнерів України. В одному з них щодо отримання подвійного диплому з автоматизації / мехатроніки впродовж 2012-2014 рр. я теж приймав участь. В якій країні нам би не доводилось перебувати в рамках проекту, (а це були Франція, Болгарія, Російська Федерація), я міг особисто впевнитись, і не один раз, що Борис Борисович в різних ситуаціях об'єднував необ'єднуване, бачив невидиме для інших, приймав та пропонував рішення, що консолідували багатьох, міг та вмів

вичленити найважливіше та найсуттєвіше, володів якостями неагресивного та ненав'язливого, але очевидного та принципового лідера, був напрочуд комунікабельним, тактовним, небагатослівно аргументованим, вмів створити працездатну та творчу атмосферу в колективі, плекав плани майбутнього співробітництва.

Він більше, ніж 20 років, був незмінним завідувачем кафедри, яка з 01 липня 2016 р. за рішенням Вченої ради ЖДТУ називається *кафедрою автоматизації та комп'ютерно-інтегрованих технологій імені професора Б.Б. Самотокіна*. За його приходу на посаду завідувача кафедра ТОЕ і ТК (теоретичних основ електротехніки та технічної кібернетики), що опікувалась загальнотехнічною інженерною підготовкою інженерів електротехнічного спрямування, стала випускною кафедрою РТС та К (роботизованих систем та комплексів), а потім А та КТ (автоматизації та комп'ютеризованих технологій), відтворюючи зміст та особливості підготовки фахівців тих часів.

На кафедрі РТС та К на початку 90-их Борис Борисович запросив мене працювати після захисту кандидатської дисертації, пов'язаної з робототехнікою. На той час кафедра була вже випускною кафедрою підготовки фахівців з робототехніки. Саме відкриття цієї спеціальності свого часу було ініційоване Борисом Борисовичем. Значною мірою завдяки цьому на її основі в подальшому сформувалась наукова школа, яка займається вирішенням проблем автоматизації виробництва методами роботизації. Тільки завдяки моральній, науковій та людській підтримці Бориса Борисовича мені вдалося об'єднати ентузіастів-студентів та створити, так би мовити, власними, інститутськими силами саме цей напрямок наукових досліджень, що завоював авторитет серед науковців багатьох країн та має безперечну важливість щодо майбутнього технологічного потенціалу України. Мої, в минулому студенти, вчорашні аспіранти успішно захистили дисертації і на сьогодні плідно працюють у нас на кафедрі. Так що Самотокін Б.Б. безперечно стояв у витоків та був причетним до організації та становлення саме так би мовити „кафедральної” наукової школи. І тому йому теж щирий уклін за це.

Багатьом його вихованцям та колегам спілкування з ним, поради, бачення перспектив, розуміння та віра в людей дали путівку в житті, значною мірою сприяли визначенню подальших професійних та життєвих пріоритетів.

Це далеко не повна частина якостей Бориса Борисовича, як особистості. За кожною із цих якостей стоять багато прикладів, що можуть бути доповнені, уточнені, але незмінно характеризують ББС як Людину, саме і перш за все як Людину з великої літери.

Саме так можна сказати про Самотокіна Бориса Борисовича – Людина, Керівник, Лідер, Соратник, Вчитель, Професіонал, Колега, Чоловік, Батько, Дідусь... Таким і залишиться ця світла та яскрава Людина в нашій пам'яті, в наших думках та серцях.

**Кирилович Валерій Анатолійович,
доктор технічних наук,
професор кафедри автоматизації та
комп'ютерно-інтегрованих технологій імені
професора Б.Б. Самотокіна ЖДТУ,
в минулому ректор Приватного вищого
навчального закладу „Інститут
підприємництва та сучасних технологій”,
м. Житомир,
Відмінник освіти України**

Воспоминания о Б.Б. Самотокине

Добропорядочность, интеллигентность, высочайший интеллект – это первое, что приходит на ум, когда вспоминаешь о Борисе Борисовиче Самотокине. Это то, чем он поражал своих собеседников и окружающих с первых минут

знакомства.

Студенты всегда с огромным уважением отзывались о Борисе Борисовиче. Это и неудивительно, ведь он неустанно работал над улучшением системы образования и повседневной жизни студентов, что было крайне сложно в 90-х годах. Кроме того, благодаря личному вкладу Бориса Борисовича, многие выпускники нашего института стали успешными людьми и добились значительных успехов в различных областях (в науке, бизнесе, политике).

Борис Борисович постоянно искал пути для развития нашего института. Благодаря его работе Житомирский инженерно-технологический институт вошел в состав международных организаций, а студенты, преподаватели и сотрудники института получили возможность участвовать в Европейских проектах, учиться и повышать квалификацию в Европейских университетах. Мне посчастливилось принять участие в одном из таких проектов. Знания и опыт, которые я приобрел за время участия в проекте, организованном Борисом Борисовичем, изменили мое мировоззрение и кардинально повлияли на мою дальнейшую судьбу. Я с уверенностью могу сказать, что Борис Борисович Самотокин открыл мне дорогу в жизнь! Огромное спасибо ему за это!

Сергей Курьята
Выпускник ЖИТИ 1999 года,
группа АК-3, ныне
Principal Software Engineer
Manager at Microsoft Corp.,
Redmond, WA, USA

Деякі згадки та роздуми про спілкування з Б.Б.

Самотокіним

Повертаючись в пам'яті в минуле, згадуються дні, коли я працював і спілкувався разом з Борисом Борисовичем („ака ББ“) протягом тривалого періоду часу, починаючи з 80-року (минулого століття!..), коли він прибув до Житомира і почав викладати ТАУ нам, студентам гр. АТ-11. Той час в країні можна зараз було б назвати „Початком Кінця Великого Застою Розвинутого Соціалізму“ і ББ, так би мовити, явно не вписувався в загальну картину... Тепер, з позицій досвіду сьогодення, це стає зрозумілим краще – тоді ми жили в суспільстві, в якому вагомим компонентом був *homo Sovieticus*, а Самотокін при тих обставинах був, фактично „гостем з майбутнього“.

Ця його відмінність нас багатьох вражала, збивала з пантелику та, врешті решт, приваблювала. Привабила вона і мене.

Я продовжував нашу співпрацю спочатку як молодий науковий дослідник на кафедрі під керівництвом ББ, а потім і як викладач в ЖІТІ протягом усіх 90-х років. Апофеозом, так би мовити, моєї співпраці стала робота спочатку по підготовці, а потім і реалізації Tempus-Tacis проекту з 98-го по 2000 рік.

Вважаю, що сьогодні можна з впевністю стверджувати, що той вклад, який ББ зробив для всіх в нашому інституті та поза його межами, можна сміливо порівняти з іншою відомою історичною подією, яка відбулася в його рідному місті Пітері, але декілька століть перед тим – там було „прорублено вікно у Європу“. Це саме тепер зробив Самотокін тут, у Житомирі, а пізніше і в Києві, і взагалі в Україні – він „прорубав нам вікно у Європу“, працюючи над міжнародними проектами, починаючи з першого Tempus-Tacis, і так до останнього його дня!..

Щодо мене, то мені в свій час, у 2000 році, вдалося „вцибнути” у таке вікно, і як кажуть тепер тут, у нас в Англії: „here I am...”.

Символічним мабуть також є те, що наша остання зустріч відбулася саме в Європі, в Англії, декілька років тому, коли ББ був у відрядженні, працюючи над одним із його міжнародних проектів, і я мав нагоду запросити його до себе додому в гості. Ось так „коло подій замкнулося...”

**Development Manager Pepper UK Ltd,
Uxbridge, Greater London, UK**

**Микола Колодницький, колишній студент,
викладач ЖІТІ, кандидат технічних наук,
доцент.**

Вот уже почти два года нет с нами Бориса Борисовича Самотокина. Сложно поверить, что его нет с нами, а именно потому, что Борис Борисович дал неимоверно мощный импульс развитию практически всех отраслей развития, к которым он „прикасался”. Именно благодаря его гению и умелому руководству в ВУЗе, ставшем для него родным, работал

замечательный коллектив патриотов, профессионалов и замечательных людей. Борис Борисович всегда умел выслушать, поддержать, помочь в трудную минуту.

Несомненной заслугой Бориса Борисовича было предоставление „самостоятельности” ЖФ КПИ через организацию самостоятельного ВУЗа, Житомирского инженерно-технологического института. После приобретения самостоятельности ВУЗ не только сохранил инфраструктуру, но и вырос в кадровом плане, улучшил структурные подразделения. Институт стал организацией, которая существенно повысила „международный имидж” области, участвуя одновременно в нескольких международных проектах. Благодаря ему десятки преподавателей прошли переподготовку в ВУЗах Европы, участвовали в международных конференциях, летних школах и стали отличными квалифицированными кадрами.

Именно в ЖИТИ был поставлен Alpha server, который и послужил отправной точкой входа Internet в жизнь университета, который по сегодняшний день является его неотъемлемой частью. Борису Борисовичу удавалось заботиться не только об образовательной составляющей ВУЗа, но и заботиться о здоровье преподавателей и студентов. Санаторий-профилакторий, который был создан на базе ЖИТИ, обслуживал огромное количество студентов, преподавателей, вспомогательного персонала, предоставляя высококачественные медицинские процедуры как на уровне диагностики, так и профилактики заболеваний. В рамках гранта было получено

Пам'яті Вченого, Вчителя, Друга

оборудование, которое технологически опережало возможности Житомирского диагностического центра.

Борис Борисович всегда шел „в ногу” со временем, а во множестве случаев даже опережал его, внедряя международный опыт в украинских реалиях.

Я безгранично благодарен Борису Борисовичу за его великодушие, помощь и добро, которое он дарил.

**Валентин Янчук, бывший студент,
доцент ЖГТУ, кандидат
технических наук, доцент.**

Бориса Борисовича Самотокіна студенти-електрики проміж собою називали БіБіСі, і хоча я думаю, що абревіатура виникла із імені, по-батькові та прізвища, на мою думку, в ній закладений великий сенс.

Людина, яка несла в собі значний об'єм знань та інформації, і постійно передавала їх людям, що її оточували, була подібна до потужної радіостанції.

Не можу сказати, як він передавав знання студентам, я не був його студентом, але від інших чув, що обстановка в аудиторії була демократична і Борис Борисович прагнув в максимальній мірі привчити студентів до самостійності.

Мене і, мабуть, багатьох, хто співпрацював з ним з питань організації навчального процесу та адміністрування, він навчав, як треба робити свою справу та спілкуватися з людьми, що нас оточують. І думаю, головне, що він нас примушував до самостійної роботи. Але це навчання не йшло через вказівки та нотації, а реалізовувалося власним прикладом. Тому, коли він вирішував питання без зайвого галасу та афішування, виникало бажання робити так само.

Окремим питанням є формування самостійності підлеглих: якщо тобі доручалась якась ділянка роботи і нібито не було ніякого контролю, то це призводило до зростання особистої відповідальності. Але враження відсутності контролю було ілюзорним.

Якось у розмові зі мною Борис Борисович сказав: "Багато хто вважає мене дуже м'яким і демократичним, хоча я прихильник одноосібного керування. Але я демократичний тоді, коли я бачу, що людина виконує свої обов'язки відповідно до мого розуміння, але якщо це протирічить моїм поглядам, то я завжди готовий на жорстке втручання".

Б.Б.Самотокін не боявся ризику і здебільшого цей ризик виправдовувався, тому він вирішував багато справ, які іншим на той час здавалися неможливими.

На період керівництва Борис Борисовича прийшлися важкі часи новітньої історії: руйнування одного соціального ладу, політична, економічна, соціальна і фінансова кризи, але і в цей період він не тільки зберіг навчальний заклад, але і розпочав кроки, направлені на його подальший розвиток.

Діяльність його була багатоплановою і охоплювала наукову діяльність, навчальний процес, соціальний розвиток і міжнародну сферу. Я не можу знати всіх аспектів його діяльності, але те, що я бачив і з чим стикався, багато про що говорить.

Він сприяв відкриттю нових напрямів і спеціальностей, найбільш перспективних на той час. При цьому запрошував до співпраці спеціалістів, наперед знаючи, що при роботі з ними можуть виникнути великі проблеми. І потім казав, що не шкодує про це, тому що ми підвищили науковий потенціал навчального закладу.

З турботою про потреби колективу він сприяв добудові і відкриттю їдальні, створенню спортивно-оздоровчого табору. Але більше всього зусиль ним було покладено на створення і відкриття санаторію-профілакторію, його оснащення найсучаснішою медичною апаратурою за рахунок міжнародних грантів.

Борис Борисович "прорубав вікно у Європу" для нашого навчального закладу, розпочавши активну участь у навчальних і наукових міжнародних проектах. Участь його полягала не тільки в керівництві, а і в безпосередній технічній роботі по пошуку проектів і партнерів цих проектів, оформленню необхідної документації. Завдяки цьому багато викладачів, аспірантів і студентів пройшли стажування і навчання у провідних університетах Європи, а університет отримав сучасне обладнання, комп'ютерні класи та ліцензовані пакети сучасних програм.

Простота у спілкуванні із більшістю людей відрізняла Борис Борисовича, дуже рідко у розмові він міг підвищити голос, але при цьому це була не загроза, а підкреслення важливості питання. В поведінці його не було пихатості, що притаманне багатьом людям, які досягли високого соціального статусу.

Важко згадати багато деталей, які характеризували таку багатогранну особистість. Коли знаходишся поряд, не помічаєш багато чого важливого, а пам'ять потім стирає це, але головне — світла пам'ять про Бориса Борисовича Самотокіна.

**Серов Володимир Володимирович,
кандидат технічних наук, доцент,
заступник декана ФІМ**

Б. Б. Самотокін: Ленінград – Київ - Житомир

Швидко біжить час, змінюється світ, змінюються люди. Але в пам'яті людей залишається інформація, яка є дуже важливим елементом для людського існування. З Борисом Борисовичем Самотокіним доля звела мене в Житомирі у 1979 році, але енергетично ми пересікались набагато раніше. Ми навчалися на радіотехнічному факультеті Ленінградського електротехнічного інституту за спеціальністю „Гіроскопічні прилади і пристрої”, але з інтервалом 13 років. Ленінград – прекрасне місто і, напевне, ми не один раз пересікались там, але безпосередньо контакту не мали.

З вересня 1976 я працюю в ЖДТУ (раніше ЖФ КПІ) і вперше зустрівся з Борисом Борисовичем в 1979 р., коли він був призначений ректором ЖФ КПІ. Під час короткої розмови я розказав Борису Борисовичу про свої плани стосовно підготовки до захисту дисертації і отримав пропозиції звертатись до нього в будь-який час при виникненні питань.

При безпосередній підтримці ректора проф. Самотокіна Бориса Борисовича факультет інформаційно-комп'ютерних технологій (на початку 1977 р. - електротехнічний факультет) швидко розвивався, що було дуже помітно і за кількістю студентів, і за кількістю викладачів, і за кількістю науково-дослідних робіт, які проводились на кафедрах нашого факультету. А це дозволяло нашим випускникам активно працювати на різних промислових підприємствах Житомирщини та інших регіонів України.

Деканом факультету був к.т.н. доцент Забашта Ю.П., який активно співпрацював з ректором Самотокіним Б.Б., що дозволило практично реалізувати усі плани розвитку факультету. В серпні 1995 р. мене запросив на розмову ректор Самотокін Б.Б. і запропонував посаду декана факультету ІКТ, яку я виконував до кінця червня 2002 р.

Під час виконання обов'язків декана ми часто зустрічались з Борисом Борисовичем під час офіційних зібрань (ректорат, вчені ради університету, вчені ради факультету тощо), а також мали можливість зустрітись особисто і обговорити різні питання. Хотілось би підкреслити один дуже цікавий алгоритм організації розмови з Борисом Борисовичем. Якщо до нього, як до ректора, приходила людина на розмову (працівник університету, працівник органів влади, студент, батьки студента чи інші особи), Борис Борисович пропонував сформулювати питання для обговорення. Коли дана особа починала довгу розмову на тему своєї проблеми, Борис Борисович уважно її слухав 4-5 хвилин і в цей же момент формулював собі проект рішення. Не перебиваючи людину, Борис Борисович переходив до розгляду інших питань, які у нього завжди були на черзі. А коли співрозмовник закінчував пояснювати нюанси своєї проблеми (питання), Борис Борисович одразу формулював план вирішення питання, яке було поставлено. Це підкреслює прекрасні інформаційно-організаційні здібності ректора Самотокіна Б.Б., які привели до широкомасштабного розвитку ЖФКП, ЖІТІ, ЖДТУ, що різко підвищило рейтинг нашого ВНЗ.

Отримавши інформацію, що у мене є родичі в Польщі, Борис Борисович попросив знайти контакти з провідними ВНЗ Польщі з метою підключення їх до участі у рамках міжнародних програм TEMPUS. І нам вдалося разом відвідати в Польщі Вроцлавський технічний університет, Варшавський технологічний університет, Сілезький технологічний університет і ряд інших навчальних закладів, які були дуже зацікавлені у розвитку міжнародної співпраці. В результаті були підписані договори про співпрацю з десятками вищих навчальних закладів Європи, що також дозволило студентам нашого університету пройти там стажування.

Майже за 20 років перебування Самотокіна Б.Б. на посаді ректора нашого навчального закладу чітко та однозначно сформувався пріоритет технологічно-технічного напрямку підготовки фахівців для промислових потреб Житомирщини та інших регіонів України, що є актуальним і сьогодні.

Пам'яті Вченого, Вчителя, Друга

Ми, співробітники університету, і багато наших випускників і сьогодні пам'ятаємо Самотокіна Б.Б і згадуємо його, як прекрасного Керівника, Спеціаліста, Вчителя, Колегу і Людину.

**Повідайко Петро Михайлович,
кандидат технічних наук,
доцент кафедри комп'ютеризованих
систем управління та автоматики ЖДТУ**

Борис Борисович Самотокин всегда был и навсегда останется для нас образцом интеллигентности, демократичности и человечности. За весь период работы с ним в качестве финансистов мы ни разу не слышали, чтобы он повысил голос. Но в то же время при необходимости он проявлял твердость, перед которой пасовал даже наш неумный темперамент. В трудные 90-е годы, когда законодательство менялось через день, чтобы не нести ответственности за его нарушения, на любые предлагаемые новации ректора легче всего было сказать «нельзя». Но Борис Борисович очень мягко, с улыбкой, но в то же время твердо говорил: «А вы подумайте!». И мы думали, спорили, ссорились, мирились, но всегда находили общее решение, которое и озвучивали ректору. А он опять с улыбкой говорил, что и не сомневался в положительном результате.

До прихода работать в университет мы обе работали в других организациях и видели разных руководителей. Кто-то носил дорогие костюмы, но мог полчаса кричать на женщину, кто-то вызывал подчиненных к себе в кабинет для разговора или постановки задания, но забывал даже предложить присесть. Поэтому мы не могли привыкнуть к тому, что Б.Б. редко вызывал нас к себе (только тогда, когда мы были нужны обе вместе), а чаще всего он приходил к нам сам, садился рядом и ставил задачи или спрашивал о том, как идут дела в отделе. А когда приходила за нами его секретар, она никогда не говорила, что нас вызывает Б.Б. Она говорила : «Б.Б просит вас зайти к нему».

Борис Борисович много ездил, часто бывал за границей, поэтому мог шикарно одеваться. Но он очень мало уделял этому внимания, всегда одевался очень просто, совершенно не выделяясь на фоне других сотрудников. Это иногда приводило к курьезам. Одна из сотрудниц деканата мне рассказывала, что однажды Б.Б. пришел к декану, и не застав его на месте, зашел в деканат узнать, где он. Она работала недавно, мало кого знала

и что вот этот очень просто одетый человек - ректор она и предположить не могла, поэтому на вопрос: «Где ваш декан?» невинно поинтересовалась: «А Вы кто?». На что Б.Б.без всякой злости или раздражения просто ответил, улыбаясь: «А я-ректор».

Нам повезло, что на своем жизненном пути нам довелось встретиться и работать с таким неординарным человеком, который, несмотря на все свои звания и регалии, никогда не показал своего превосходства, здороваясь с каждым сотрудником, начиная от вахтера и уборщицы и заканчивая докторами наук. Многих сотрудников Б.Б. не просто знал по имени- отчеству, а знал все их проблемы. Когда в университете появилось платное обучение, он поднял вопрос о применении льгот для детей сотрудников и поставил задачу найти для этого механизм, который бы не противоречил действующему законодательству. На наши стенания по поводу того, что это очень сложно и зачем ему это надо, он опять таки с улыбкой сказал: «Дети сотрудников- наши общие дети». А когда со временем объемы платного обучения увеличились и к нему стали обращаться за помощью другие дети и родители, он старался помочь каждому.

Борис Борисович навсегда останется в нашей памяти как человек, встреча с которым была в нашей жизни чем-то необыкновенным.

**Главный бухгалтер ЖДТУ
Мовчанова Антонина Гавриловна**

**Помощник ректора ЖДТУ по
финансовым вопросам
Дмитренко Зинаида Владимировна**

**Киевский международный
университет (КиМУ)
Самотокин Борис Борисович -
д.т.н., профессор
Работал в КиМУ – с 1.11.2003
по 13.07.2015
(проректор по международным
связям, с 2012 года –с ректор КиМУ).**

Б.Б. Самотокин – доктор технических наук, профессор, известный ученый, инициатор развития международных образовательных программ как в Киевском международном университете, так и в Украине. Но для нас, его коллег, прежде всего он остался в памяти очень демократичным, справедливым, глубоко порядочным, интеллигентным человеком, с огромным кругозором и знаниями в различных сферах.

Всегда поражал его стиль работы и со студентами, и с коллегами, особенно его способность привлекать к обсуждению и подготовке решений по основным направлениям деятельности, взаимному распределению прав и обязанностей, развитию самостоятельности в принятии решений и расширению взаимного контроля. При формулировке требований Борис Борисович всегда делал основной акцент на сознание, на сотрудничество, советовался и учитывал мнение каждого. В общей сплочённой работе с Борисом Борисовичем мы всегда получали чувство удовлетворения процессом и результатами труда.

Борис Борисович Самотокин – профессионал своего дела. Особенно хочется отметить его вклад в развитие международных образовательных программ по проекту ЕС Темпус. Именно благодаря ему, за период с 2004 по 2014 годы, 6 проектов Киевского международного университета получили финансирование Европейской Комиссии и успешно

реализованы в содружестве с университетами Италии, Испании, Германии.

Самотокин Б.Б. – один из основателей и разработчиков образовательной программы «Двойной диплом», которая сейчас успешно реализуется Киевским международным университетом в сотрудничестве с европейскими высшими учебными заведениями Польши, Латвии, Франции. Именно Борис Борисович является автором руководства для студентов, которые хотят одновременно получать образование в зарубежных вузах, активно используется студентами при выборе программы, а также его рекомендаций для успешного зачисления в европейский университет, планирования поездки, легализации диплома и решения других практических вопросов, что в свою очередь создает условия для академической мобильности образования, расширяет возможности выпускникам для трудоустройства как в Украине, так, и за рубежом.

Самотокин Борис Борисович навсегда останется в нашей памяти!

**Президент
Киевского международного
университета, профессор
Хачатурян Хачатур Владимирович**

Участь ЖДТУ в міжнародних програмах, заснованих за ініціативою проф. Самотокіна Б.Б.

В ЖДТУ постійно ведеться робота з підготовки проєктів по цілому ряду напрямків, включаючи обмін студентами та викладачами (Erasmus+/KA1, DAAD, OeAD, IVF та інші), покращення існуючих та розробка нових навчальних курсів відповідно до передових міжнародних стандартів, розвиток та вдосконалення структури ВНЗ (Erasmus+/KA2), наукове співробітництво (NATO, Horizon 2020) та інше.

* * *

Грант фонду ЄВРАЗІЯ на створення регіонального центру Internet (1995-1996)

У результаті виконання цього проєкту студенти та викладачі університету у 1996 році першими в Житомирі одержали доступ до комп'ютерної мережі Internet.

* * *

Темпус CD_JEP 10435-98 „Наука про навколишнє середовище в частині впливу радіаційного випромінювання на здоров'я людини” (1998-2001)

Мета проєкту – створення центру екологічної освіти при ЖДТУ.

Виконавці: від України – проф. Самотокін Б.Б., від Італії – проф. Енцо Моліна.

Веб-сторінка проєкту -
<http://tempus.ztu.edu.ua/inter/1/index.html>.

Партнери:

- Університет м. Парма (Італія);
- Університет прикладних наук м. Міттвайда (Німеччина);

- *Університет м. Гент (Бельгія);*
- *Житомирський державний технологічний університет (Україна).*

* * *

LST. CLG 980461 Спільні розробки „Харчові продукти, аналіз ризиків проживання на забруднених територіях” (2003-2005)

Мета проекту – розробка методики оцінки ризику, науковий процес та дослідження.

Виконавці: від України – доц. Янчук В.М., від Італії – проф. Франко Мілано.

Веб-сторінка проекту -

<http://www.hermitech.ic.zt.ua/partnership/nato/index.html>.

Партнери:

- *Університет м. Флоренція (Італія);*
- *Житомирський державний технологічний університет (Україна).*

* * *

Темпус CD_JEP 23250-2002 „Магістр ділового адміністрування та інформаційні технології” (2003-2006)

Мета проекту – створення освітньої програми MBA з концентрацією на інформаційних технологіях відповідно до європейських стандартів.

Виконавці: від України – проф. Самотокін Б.Б., від Німеччини – проф. Уллі Арнольд.

Веб-сторінка проекту - <http://tempus.ztu.edu.ua/mba-it/>

Партнери:

- *Університет м. Штуттгарт (Німеччина);*
- *Університет м. Сандерленд (Великобританія);*
- *Інститут телекомунікацій м. Еврі (Франція);*
- *Політехнічний університет Каталонії (Іспанія);*

- *Вища школа менеджменту (Польща);*
- *Житомирський державний технологічний університет (Україна);*
- *Запорізький державний університет (Україна);*
- *Донецька державна академія управління (Україна);*
- *Європейський університет фінансів, інформаційних систем, менеджменту і бізнесу (Україна).*

* * *

Темпус CD_ JEP 24244-2003 „Європейські стандарти викладання економіки міжнародного туризму” (2004-2007)

Мета проекту – спрямування на створення освітньої програми з економіки міжнародного туризму відповідно до європейських стандартів.

Виконавці: від України – д.т.н. проф. Грабар І.Г., від Греції – проф. Сіскос Евангелос.

Веб-сторінка проекту - <http://tempus.ztu.edu.ua/eu-stite/>.

Партнери:

- *Університет Західної Македонії (Греція);*
- *Політехнічний університет Каталонії (Іспанія);*
- *Житомирський державний технологічний університет (Україна);*
- *Київський міжнародний університет (Україна);*
- *Тернопільський національний економічний університет (Україна).*

* * *

ЄС № FP6-504937-1 VI Рамкова програма Європейського союзу „Багатофункціональна перкольована наноструктурована кераміка, виготовлена з гіроксилонатиту” (2004-2007)

Мета проекту – розробка перкольованої наноструктурованої кераміки, що буде використовуватися як імплантат кістки.

Виконавці: від України – проф. Грабар І.Г., від Латвії – проф. Юрій Дехтяр.

Партнери:

- *Ризький технічний університет (Латвія);*
- *Титанові імплантати (Еротитан) (Німеччина);*
- *Національний центр наукового дослідження „Північно-східне об'єднання” (Франція);*
- *Університет св. Іштвана (Угорщина);*
- *Тель-Авівський університет (Ізраїль);*
- *Інститут мікробіології і біотехнології Латвійського університету (Латвія);*
- *Асоціація управління витрат (Латвія);*
- *Технічний Університет м. Лодзь (Польща);*
- *Центр ортопедії і медичних матеріальних наук Томського наукового центру Сибірського філіалу Російської Академії медичних наук (Росія);*
- *Інститут математичних проблем біології (Росія);*
- *Житомирський державний технологічний університет (Україна);*
- *Абертейський Університет (Великобританія);*
- *Веріко ЛТД (Угорщина).*

* * *

NATO PDD (CP) – (EST. NUKR. ASI 981075)

В рамках даного проекту в 2005 р. на базі ЖДТУ проходила Міжнародна Літня школа „Підвищення кваліфікації з новітніх технологій щодо біологічного відновлення екологічних ландшафтів, забруднених хімічними та радіологічними речовинами”. В роботі школи взяли участь близько 80 представників іноземних університетів та організацій з США, Туреччини, Єгипту, більшості країн Європи.

Виконавці: від України – проф. Самотокін Б.Б., від Італії – проф. Нельсон Марміроллі.

Веб-сторінка проекту -

<http://www.dsa.unipr.it/phytonet/NATO/ASIhome.htm>.

Партнери:

- *Житомирський державний технологічний університет (Україна);*
- *Університет м. Парма (Італія).*

* * *

Темпус JEP_26182_2005 „Європейсько-український ступінь магістра з програмної інженерії” (2006-2009)

Мета проекту – створення освітньої програми по підготовці магістрів з програмного забезпечення відповідно до європейських стандартів. Завдяки проекту українські студенти матимуть змогу отримувати подвійний диплом (український та польський або чеський) після успішного завершення магістерського курсу в Технічному університеті м. Вроцлав або в Технічному університеті м. Ліберець.

Виконавці: від України – проф. Самотокін Б.Б., від Польщі – проф. Ян Квятковскі.

Партнери:

- *Технічний університет м. Вроцлав (Польща);*
- *Університет м. Цитау-Гьорлиць (Німеччина);*
- *Технічний університет м. Ліберець (Чехія);*
- *Житомирський державний технологічний університет (Україна);*
- *Запорізький національний технологічний університет (Україна).*

* * *

Темпус SCM_T038B06 „Впровадження дворівневої системи для спеціальностей напрямку „Інженерна механіка” (2007-2008)

Мета проекту – модернізація та розробка нових навчальних планів та програм по спеціальності „Інженерна механіка”, за якими можливо буде перейти до двоступеневої

(Бакалавр-Магістр) системи підготовки фахівців, а також рекомендацій щодо їх впровадження.

Виконавці: від України – проф. Мельничук П.П., від Німеччини – проф. К. Руланд.

Партнери:

- *Технічний Університет м. Дрезден (Німеччина);*
- *Політехнічний університет Каталонії (Іспанія);*
- *Житомирський державний технологічний університет (Україна);*
- *Харківський національний технічний університет „ХПІ” (Україна);*
- *Національний технічний університет України „КПІ” (Україна);*
- *Тернопільський державний технічний університет ім. Івана Пулюя (Україна);*
- *Одеський національний політехнічний університет (Україна);*
- *Науково-дослідний інститут соціально-трудових відносин (Україна);*
- *Міністерство освіти і науки України.*

* * *

Темпус JEP_27198_2006 „Підготовка українських інженерів в сфері комп'ютерного промислового проектування (дизайну) ” (2007-2009)

Мета проекту – модернізація навчальних планів та програм для спеціальностей, за якими проходить підготовка фахівців в галузі комп'ютерного проектування відповідно до європейських стандартів.

Виконавці: від України – проф. Самотокін Б.Б., від Німеччини – проф. В. Штельцер, від Чехії – проф. П. Тума.

Партнери:

- *Технічний Університет м. Дрезден (Німеччина);*
- *Технічний університет м. Ліберець (Чехія);*

- Житомирський державний технологічний університет (Україна);
- Запорізький національний технологічний університет (Україна);
- Харківський національний технічний університет „ХПІ” (Україна).

* * *

Темпус 517374-1-2011-1-JPCR „Комунікаційні і інформаційні технології для забезпечення безпеки і ефективності транспортних потоків: європейсько-російсько-українська магістерська і докторська програми з інтелектуальних транспортних систем” (2011-2014)

Мета проекту – розробка передової магістерської програми по підготовці фахівців зі спеціальності „Інтелектуальні транспортні системи” та докторської програми – рівня „доктор філософії” (PhD) в рамках переходу до триступеневої системи підготовки фахівців відповідно до умов Болонської декларації.

Також проектом передбачається узгодження навчальних планів за програмою підготовки магістрів, завдяки чому студенти українських та російських університетів, учасників проекту, матимуть змогу отримати подвійний диплом – українського/російського ВНЗ та одного з університетів ЄС, які беруть участь в проекті.

Відповідальні виконавці: від України – проф. Самотокін Б.Б.

Партнери:

Російська Федерація:

- Санкт-Петербурзький державний університет аерокосмічного приладобудування (Росія) – грантхолдер проекту;
- Московський державний університет шляхів сполучення;
- Мурманський державний технічний університет;

- Самарський державний технічний університет;
- ВАТ „Російський інститут радіонавігації і часу”;

Україна:

- Національний аерокосмічний університет ім. М.С.Жуковського „ХАІ”;
- Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту;
- Одеський національний морський університет;
- Житомирський державний технологічний університет;

ЄС:

- Університет м. Саутгемптон (Великобританія);
- Університет м. Лінчопінг (Швеція);
- Сілезький технологічний університет (Польща);
- Інститут транспорту і зв'язку (Латвія).

* * *

**Темпус 517138-1-2011-1-JPCR „Подвійний
магістерський ступінь з автоматизації/мехатроніки в
ЄС - країнах партнерах” (2011-2014)**

Мета проекту – створення освітньої програми по підготовці магістрів спеціальності „Автоматизація/Мехатроніка” відповідно до європейських стандартів. Завдяки проекту студенти українських та російських університетів, учасників проекту, матимуть змогу отримувати подвійний диплом (українського/російського ВНЗ та одного з університетів ЄС, що беруть участь в проекті) після успішного завершення магістерського курсу в Технічному університеті м. Ліберець, в Технічному університеті м. Софія або в Університеті ім. Блеза Паскаля.

Відповідальні виконавці: від України – проф. Самотокін Б.Б.
Веб-сторінка проекту - <http://mpam-tempus.eu>.

Партнери:

ЄС:

- *Технічний університет м. Ліберець (Чехія) – грантхолдер проекту;*
- *Технічний університет м. Софія (Болгарія);*
- *Університет ім. Блеза Паскаля (Франція);*

Російська Федерація:

- *Санкт-Петербурзький державний електротехнічний університет „ЛЕТІ”;*
- *Новосибірський державний технічний університет;*
- *Саратовський державний технічний університет;*
- *Тамбовський державний технічний університет;*
- *ЗАТ „Електропульт - АСУ”;*

Україна:

- *Національний технічний університет України „КПІ”;*
- *Національний технічний університет „ХПІ”;*
- *Севастопольський національний технічний університет;*
- *Житомирський державний технологічний університет;*
- *Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України;*
- *ТОВ „Науково-виробниче підприємство „КІА””.*

* * *

530644-TEMPUS-1-2012-1-ES-TEMPUS-JPCR
„Безпека людини (охорона навколишнього середовища, контроль якості продуктів харчування, охорона здоров'я та соціальний захист) на територіях, забруднених радіоактивними речовинами” (2012-2016)

Мета проекту: розробка передової магістерської програми по підготовці фахівців зі спеціальності „Радіоекологія”, спеціалізація „Контроль якості продуктів харчування” та докторської програми – рівня „доктор філософії” (PhD) в рамках переходу до триступеневої системи підготовки фахівців відповідно до вимог Болонської декларації.

Також проектом передбачається узгодження навчальних планів за програмою підготовки магістрів, завдяки чому студенти українських, російських та білоруських університетів, учасників проекту, матимуть змогу отримати подвійний диплом – українського/російського/білоруського ВНЗ та одного з університетів ЄС, що беруть участь в проекті.

Відповідальні виконавці: від України – проф. Самотокін Б.Б.
Веб-сторінка проекту - <http://human-tempus.com>.

Партнери:

ЄС:

- *Університет м. Кордоба (Іспанія) – грантхолдер проекту;*
- *Університет сільськогосподарських наук м. Уппсала (Швеція);*
- *Університет м. Парма (Італія);*
- *Університет м. Флоренція (Італія);*
- *Технічний університет м. Рига (Латвія);*

Україна:

- *Севастопольський національний університет ядерної енергії та промисловості;*
- *Житомирський державний технологічний університет;*
- *Вінницький національний медичний університет;*
- *Київський міжнародний університет;*
- *Поліський філіал УкрНДЛГА (Український Науково-дослідний Інститут Лісового Господарства та Агролісомеліорації);*

Російська Федерація:

- *Воронезький державний університет;*
- *Челябінський державний університет;*
- *Тюменська державна медична академія;*
- *Уральський федеральний університет;*
- *Інформаційно-освітній центр ядерних міст Росії;*

Білорусь:

- *Міжнародний державний екологічний університет;*
- *Гродненський державний аграрний університет;*
- *Гродненський державний медичний університет;*

- Білоруський державний університет.

* * *

**545653-EM-1-2013-1-PL-ERA MUNDUS-EMA21
„Ініціатива технічних університетів Кавказького та
Атлантичного регіонів в забезпеченні високих освітніх
стандартів” (2013-2017)**

Мета проекту – організація академічної мобільності студентів, аспірантів та викладачів університету між університетами – учасниками консорціуму проекту.

Виконавці: Від ЖДГУ – Мамрай В.В.; від Польщі (координатор проекту) – др. Роберт Глибоцькі.

Обсяг фінансування 3.264.950,00 євро (Європейська Комісія. Генеральний директорат освіти і культури).

Веб-сторінка проекту – <http://active.meil.pw.edu.pl>.

Партнери:

ЄС:

- Варшавський технологічний університет (Польща) – грантхолдер проекту;
- Університет м. Тренто (Італія);
- Університет Країни Басків (Іспанія);
- Центральна школа м. Нант (Франція);
- Університет м. Саутгемптон (Великобританія);
- Дублінський технологічний інститут (Ірландія);
- Чеський технічний університет м. Прага (Чехія);
- Будапештський університет технології і економіки (Угорщина);

Україна:

- Донецький національний технічний університет;
- Національний авіаційний університет;
- Національний аерокосмічний університет „ХАІ”;
- Національний технічний університет України „КПІ”;
- Севастопольський національний технічний університет;
- Житомирський державний технологічний університет;

Грузія:

- *Грузинський авіаційний університет;*
- *Грузинський технічний університет;*

Білорусь:

- *Білоруський національний технічний університет;*
- *Брестський державний технічний університет;*

Вірменія:

- *Державний інженерний університет Вірменії;*

Молдова:

- *Технічний університет Молдови;*

Асоційовані партнери:

- *Фонд розвитку без кордонів (Польща);*
- *Торгово-промислова палата, Комітет Східного партнерства (Польща).*

**Проекти ТЕМПУС Київського
міжнародного університету,
координатором яких був Самотокін Б.Б.**

Міжнародна діяльність є одним з ключових напрямків діяльності Київського міжнародного університету, його співпраці з європейськими університетами, створення для випускників КиМУ умов для їх мобільності й працевлаштування як в Україні, так і за кордоном.

Починаючи від 2003–2004 навчального року, Київський міжнародний університет став активним учасником європейських проектів за програмою Європейського Союзу ТЕМПУС-ТАСІС. Координатором міжнародних проектів від Київського міжнародного університету був Самотокін Борис Борисович – проректор з міжнародних зв’язків, доктор технічних наук, професор, під керівництвом якого 6 проектів КиМУ отримали фінансування ЄС.

* * *

1. JEP 24244 2003 “EU Standards in Teaching International Tourism Economics” (спільний європейський проект „Європейські стандарти у викладанні економіки міжнародного туризму”).

Основні завдання проекту:

- 1) використання європейських стандартів викладання економіки міжнародного туризму в Україні;
- 2) запровадження магістерської програми «Економіка міжнародного туризму» в трьох українських університетах.

Партнери:

ЄС:

- *Технологічний освітній інститут Західної Македонії (Греція);*
- *Політехнічний університет Каталонії (Барселона, Іспанія).*

Україна:

- *Київський міжнародний університет;*
- *Житомирський державний технологічний університет;*
- *Тернопільський національний економічний університет.*

У межах цього проекту в КиМУ був розроблений і впроваджений навчальний план підготовки магістрів за фахом «Міжнародні економічні відносини», спеціалізація «Економіка міжнародного туризму».

Викладачі КиМУ Александрова М.А., Глубіш О.І., Коміренко В.І., Кравченко О.Б., Тарасюк Ю.Н., Ткачук Л.Н., Хачатурян Х.В., Шаварова О.Ю., Шумигора Л.І. підвищили свою кваліфікацію в європейських університетах.

На основі обладнання, придбаного за рахунок проекту, був створений ресурсний центр Університету. Підготовлені й видані такі навчальні посібники:

– Коміренко В.І. Міжнародний маркетинг у туризмі: навчальний посібник. – К.: КиМУ, 2007. – 352 с.

– Кравченко О.Б. Агро-зелений туризм: навчальний посібник. – К.: КиМУ, 2007. – 84 с.

– Ткачук Л.М. Інноваційні технології в міжнародному туризмі: навчальний посібник. К.: КиМУ, 2007. – 68 с.

2005 року відбувся перший набір студентів до магістратури зі спеціалізації «Економіка міжнародного туризму». У квітні-травні 2007 року 5 студентів цієї спеціальності – Вішталюк Н.І., Малькова Н.С., Морозова О.В., Небогін К.В. і Юдіна Т.В. – пройшли місячне стажування в Греції.

2. JEP 24234 2003 “European Student Self-Governance Practice in Ukrainian Universities” (спільний європейський проект “Європейська практика студентського самоврядування в університетах України”).

Основні завдання проекту:

- 1) запровадження сучасної європейської практики студентського самоврядування в державних і недержавних університетах України;
- 2) запровадження системи тренінгів студентських лідерів;
- 3) удосконалення системи студентського самоврядування через відповідне інформаційне забезпечення і надання послуг.

Партнери:

ЄС:

- *Університет Дюнкерку (Франція);*
- *Національний союз студентів (Великобританії).*

Україна:

- *Київський міжнародний університет;*
- *Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького;*
- *Вінницький національний технічний університет.*

Були підготовлені й видані такі методичні матеріали: "Про модель студентського самоврядування"; "Європейська практика студентського самоврядування в університетах України" (Метод. матеріали. – Вінниця, 2005. – 75 с.).

Впроваджена європейська практика проведення обрання студентського парламенту, на основі якої організовані вибори до Студентського парламенту, обрано голову парламенту та його заступників. Створений інформаційний студентський центр, проведені тренінги студентського активу.

* * *

3. SCM TO60A05-UKR “Modernization of International Relations Offices” (“Модернізація офісів міжнародного співробітництва”).

Основні завдання проекту:

– модернізація офісів міжнародного співробітництва чотирьох українських університетів різних типів на основі сучасного європейського досвіду міжнародної співпраці університетів.

Партнери:

ЄС:

- *Університет Кордови (Іспанія);*
- *Університет прикладних наук м. Міттвайди (Німеччина).*

Україна:

- *Київський міжнародний університет;*
- *Дніпропетровський національний університет;*
- *Одеський державний економічний університет;*
- *Запорізька державна інженерна академія;*
- *Міністерство освіти і науки України.*

* * *

4. SCM TO74A06-2006 “European-Ukrainian approach to the Inter-University Rating System in Ukraine” (“Європейсько-український підхід до впровадження міжуніверситетської рейтингової системи в Україні”).

Основні завдання проекту:

– вивчення сучасного європейського досвіду міжуніверситетського рейтингу й створення європейсько-української університетської рейтингової системи, а також

проведення рейтингу за спеціальністю "Менеджмент" у чотирьох українських університетах.

Партнери:

ЄС:

- *Університет м. Кордобі (Іспанія);*
- *Варшавська школа економіки (Польща).*

Україна:

- *Київський міжнародний університет;*
- *Дніпропетровська філія Української академії державного управління;*
- *Київський національний технічний університет будівництва і архітектури;*
- *Таврійський національний університет ім. Вернадського;*
- *Одеський національний політехнічний університет;*
- *Рада ректорів України і Міністерство освіти і науки України.*

* * *

5. JEP_26193-2005 “Crisis Analysis and Decision Making in Ukraine” (спільний європейський проект «Аналіз криз та прийняття рішень в Україні»).

Основні завдання проекту:

- 1) створення інтегрованої європейсько-української магістерської програми з аналізу криз і прийняття рішень, яка ґрунтуватиметься на існуючому європейському досвіді й передових інформаційних технологіях;
- 2) упровадження її в чотирьох українських університетах різних типів (двох класичних, економічному й гуманітарному).

Партнери:

ЄС:

- Штутгартський університет (Німеччина);
- Римський університет «La Sapienza» (Італія).

Україна:

- Київський міжнародний університет;
- Дніпропетровський національний університет;
- Тернопільський національний економічний університет;
- Таврійський національний університет.

Ректор КиМУ, проф. Х.В. Хачатурян, проректор з міжнародних зв'язків КиМУ, координатор проекту від КиМУ, проф. Б.Б. Самотокін брали участь в ознайомчому візиті до Римського університету „La Sapienza”. Викладачі О.М. Городецька, О.І. Глубіш й О.А. Чумаченко разом із делегаціями з інших українських ВНЗ-учасників проекту вивчали досвід Римського університету „La Sapienza” у сфері підготовки магістрів за фахом „Державне управління та гуманітарні питання”. Цей курс був узятий за основу при створенні магістерського курсу „Аналіз криз і прийняття рішень” у чотирьох українських університетах-учасниках проекту. Студенти, які навчаються за цією програмою, мають змогу одержати разом із державним дипломом також диплом Римського університету „La Sapienza”.

* * *

6. “Human Security (environment, quality of food, public health and society on Territories Contaminated by Radiocactive Agents)” („Безпека людини на територіях, забруднених радіоактивними речовинами”).

Партнери:

ЄС:

- *Пармський університет (Італія);*
- *Шведський університет сільськогосподарських наук (Швеція);*
- *Білоруський державний університет (Мінськ, Білорусія);*
- *Університет Кордобі (Іспанія).*

Україна:

- *Житомирський державний технологічний університет;*
- *Вінницький національний медичний університет ім. Н.І. Пирогова;*
- *Поліський філіал Українського науково-дослідного інституту лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г.М. Висоцького.*

Усі ці проекти залишили свій гідний слід і, безумовно, матимуть продовження не тільки в діяльності вищих навчальних закладів країн-партнерів, але й у розвитку системи вищої освіти України та у розвитку міжнародної діяльності Київського міжнародного університету.

*Список основних наукових праць
доктора технічних наук, професора
Самотокіна Б.Б.*

Показчик публікацій

1. Самотокин Б.Б. Упрощенный анализ многоцветной коррекции траектории космического корабля и о допустимой ошибке системы наведения / Б.Б. Самотокин, Н.И. Вольфсон, Н.И. Кузьмина, Н.Л. Худобко // Труды НИИ. – 1962. – Вып. 2 (29).
2. Самотокин Б.Б. Управление космическим аппаратом при помощи инерционной массы с тремя степенями свободы / Б.Б. Самотокин // Вопросы специальной радиоэлектроники, сер. XIV. – 1964. – №1.
3. Самотокин Б.Б. Астроинерциальный способ построения орбитальной системы координат / Б.Б. Самотокин, В.Г. Гордеев // Вопросы специальной радиоэлектроники, сер. XIX. – 1965. – №1.
4. Самотокин Б.Б. Двухгироскопная орбита на закрытых шаровых гироскопах / Б.Б. Самотокин // Вопросы специальной радиоэлектроники, сер. XIX. – 1965. – № 2.
5. Самотокин Б.Б. Двухроторная гироорбита на закрытых шаровых гироскопах: дис. канд. тех. наук / Самотокин Борис Борисович. – Ленинград, 1965.
6. Самотокин Б.Б. Особенности двухроторной гироорбиты на закрытых шаровых гироскопах / Б.Б. Самотокин, В.Г. Гордеев, Я.Г. Остромухов // Бюллетень научно-технического семинара „Вопроса повышения точности и боеготовности гироскопических приборов ракет и космических аппаратов”. – Л., 1966.
7. Самотокин Б.Б. Динамические характеристики двухроторной гироорбиты на ЗШГ / Б.Б. Самотокин // Приборостроение. – 1966. – №5.

8. Самотокин Б.Б. Учет нелинейности цепей коррекции гироскопов двухроторной гироорбиты / Б.Б. Самотокин, В.Г. Гордеев // Приборостроение. – 1968. – №3.

9. Самотокин Б.Б. Ошибки построения плоскости обращения / Б.Б. Самотокин // Морское приборостроение. – 1969. – №1.

10. Самотокин Б.Б. О возможности компенсации ошибок ориентации ИСЗ относительно плоскости орбиты, вызванных смещением нуля построителя вертикали / Б.Б. Самотокин, В.А. Бесекерский, В.Г. Гордеев // Морское приборостроение. – 1969. – №2.

11. Самотокин Б.Б. Особенности работы курсовых гироскопических датчиков систем управления ИСЗ при больших эллиптичностях орбиты / Б.Б. Самотокин // Доклад на научно-технической конференции по автономным системам навигации и ориентации. – Л., 1970.

12. Самотокин Б.Б. Курсовые магнитные датчики систем управления ИСЗ / Б.Б. Самотокин // Доклад на научно-технической конференции по автономным системам навигации и ориентации. – Л., 1970.

13. Самотокин Б.Б. Некоторые вопросы динамики гироскопической орбиты / Б.Б. Самотокин // Известия вузов. „Приборостроение”, XIV. – 1971. – №5.

14. Самотокин Б.Б. Особенности работы курсовых гироскопических датчиков систем управления ИСЗ на эллиптических орбитах / Б.Б. Самотокин // Тезисы докладов научно-технического семинара „Анализ и синтез автоматизированного определения ориентирных направлений”. – Казань, 1972.

15. Самотокин Б.Б. Расчет катушек магнитопровода / Б.Б. Самотокин, В.Т. Микитюк // Вестник КПИ, Серия „Приборостроение”. – 1972. – №3.

16. Самотокин Б.Б. О погрешностях гироскопической орбиты, обусловленных случайными возмущениями / Б.Б. Самотокин // Известия вузов. „Приборостроение”. – XVI. – 1973. – №4.

17. Самотокин Б.Б. Об одной частной методике приближенного решения дифференциального уравнения второго порядка с периодическими коэффициентами / Б.Б. Самотокин, Ю.В. Степанковский // Анализ и синтез гироскопических приборов и средств их коррекции: сб-к. — К., Знание, 1973.

18. Самотокин Б.Б. Об оптимальном по быстродействию управлении гироскопической орбитой / Б.Б. Самотокин, В.А. Алексеев // Методы повышения точности гироскопических приборов: сб-к. — К., Знание, 1973.

19. Самотокин Б.Б. Некоторые замечания об алгоритмах работы моментного магнитопровода / Б.Б. Самотокин, Ю.В. Степанковский // Автоматика и приборостроение: сб-к. – К.: Техника, 1974.

20. Самотокин Б.Б. О работе моментного магнитопровода в режиме непрерывной разгрузки носителей кинетического момента / Б.Б. Самотокин, Ю.В. Степанковский // Известия вузов. „Приборостроение”. – 1974. – №10.

21. Самотокин Б.Б. Орбитальный гироскомпас, построенный на основе измерения составляющих абсолютной угловой скорости движения спутника / Б.Б. Самотокин // Доклад на IX науч.- тех. конф. памяти Н.Н. Острякова. – Л., 1974.

22. Самотокин Б.Б. Структурный синтез двухроторной гироскопической орбиты методом оптимальной линейной

оценки параметров / Б.Б. Самотокин // Доклад на конференции по динамике движения КЛА и их систем управления, Москва, 1974. – Труды МАИ. – 1976. – №403.

23. Самотокин Б.Б. Об ускоренной начальной выставке гироорбиты / Б.Б. Самотокин, В.А. Алексеев // Доклад на конференции по динамике движения КЛА и их систем управления. Москва, 1974. – Труды МАИ. – 1976. – №403.

24. Самотокин Б.Б. О работе моментного магнитопривода в режиме непрерывно-импульсной разгрузки носителей кинетического момента / Б.Б. Самотокин, Ю.В. Степанковский // Доклад на конференции по динамике движения КЛА и их систем управления, Москва, 1974. – Труды МАИ. – 1976. – №403.

25. Самотокин Б.Б. Синтез измерительных устройств систем орбитальной ориентации ИСЗ на основе теории корректирующих систем / Б.Б. Самотокин // Тезисы докладов н/т семинара „Анализ и синтез самоориентирующихся командно-измерительных приборов АСУ”, КВВИУ. – Казань, 1975.

26. Самотокин Б.Б. Гироориентатор ОСК, корректируемый сигналами астродатчика / Б.Б. Самотокин, Ю.В. Степанковский // Тезисы докладов н/т семинара „Анализ и синтез самоориентирующихся командно-измерительных приборов АСУ”, КВВИУ. – Казань, 1975.

27. Самотокин Б.Б. Оптимальное по быстродействию управление двухмерной нелинейной системой / Б.Б. Самотокин // Вестник Киевского политехнического института, Серия „Приборостроение”. – 1975. – №5.

28. Самотокин Б.Б. Сопоставление систем с носителями кинетического момента по энергозатратам / Б.Б. Самотокин,

Ю.В. Степанковский // Вестник Киевского политехнического института, Серия „Приборостроение”. – 1975. – №5.

29. Самотокин Б.Б. Использование магнитного поля Земли для навигации и управления / Б.Б. Самотокин, Б.З. Михлин, А.А. Одинцов // ЦНИИ „Румб”. – Л. 1975.

30. Самотокин Б.Б. Прикладная теория гироскопических измерительных устройств систем орбитальной ориентации ИСЗ: дис. докт. тех. наук / Самотокин Борис Борисович. – К, 1975.

31. Самотокин Б.Б. Об особенностях построения орбитальной системы координат / Б.Б.Самотокин // Вестник КПИ. Серия „Приборостроение”. 1976. – №6.

32. Самотокин Б.Б. Вопросы теории орбитальных гирокомпасов / Б.Б. Самотокин // Доклад на X н/т конф. памяти Н.Н. Острякова. – Л. 1976.

33. Самотокин Б.Б. Решение задачи астрокоррекции на основе алгебры кватернионов / Б.Б. Самотокин // Деп. в ВИМИ под девизом „ПАРУС-130”, реферат опубликован в „Указателе спецфонда ВИМИ”. – 1976. – Вып. № 11.

34. Самотокин Б.Б. Некоторые особенности ориентации твердого тела относительно вращающейся системы координат / Б.Б. Самотокин // Прикладная механика. – 1977. Вып. № 11.

35. Самотокин Б.Б. Решение задач орбитальной ориентации на борту спутника путем использования магнитного поля Земли / Б.Б.Самотокин // Доклад на секции навигационных систем и чувствительных элементов Научного Совета АН СССР по проблемам управления движением и навигации. – Л., 1977.

36. Самотокин Б.Б. Автономное решение одновекторной задачи ориентации / Б.Б. Самотокин // Проблемы управления движением и навигации.: сб-к – 1978. – Вып. №11.

37. Самотокин Б.Б. Двухвекторный алгоритм вычисления кватерниона ориентации и его использование при интенсивном

управлении ориентацией твердого тела / Б.Б. Самотокин, В.П. Шевкун // Доклад на XI научно-технической конференции памяти Н.Н. Острякова. – Л., 1978.

38. Самотокин Б.Б. Использование оптических устройств для навигации по аномальному магнитному полю Земли / Б.Б. Самотокин, В.С. Суняев // 1979. Деп. в ЦНИИ „Румб”, реферат опубликован в „Указателе спецфонда ВИМИ”, Вып. №10.

39. Самотокин Б.Б. Выбор параметров релейной системы автоматического управления при оптимальном энергопотреблении / Б.Б. Самотокин, В.П. Шевкун // Вестник Киевского политехнического института. Серия „Приборостроение”. – 1979. – Вып. №9.

40. Самотокин Б.Б. О методах повышения точности измерительных устройств систем управления ориентацией / Б.Б. Самотокин, В.П. Шевкун // Сборник материалов VI научно-технической конференции Казанского высшего военного инженерного училища. МО СССР, 1979.

41. Самотокин Б.Б. Инструкции к лабораторным работам по курсу „Приборы и системы навигации” / Б.Б.Самотокин, В.В. Мелешко. – К.: КПИ 1973.

42. Самотокин Б.Б. Инструкции к лабораторным работам по курсу „Автоматическое управление подвижными объектами” / Б.Б. Самотокин, Е.И. Вдовин, В.В. Мелешко, Е.К. Кундеревич. – К.: КПИ 1976.

43. Самотокин Б.Б. Влияние последовательности импульсов на качество управления релейной следящей системы / Б.Б. Самотокин, В.П. Шевкун // Вестник КПИ. Серия „Приборостроение”. – 1980. – №10.

44. Самотокин Б.Б. Метод получения апостериорных оценок случайных возмущений / Б.Б. Самотокин, В.П. Шевкун //

Труды Казанского высшего военного инженерного училища,
МО СССР. – 1980.

45. Самотокин Б.Б. Особенности подготовки специалистов в филиале, связь филиала с базовым вузом / Б.Б. Самотокин, Ю.М. Белодед, Е.П. Кобзар, В.С. Северилов // Пути совершенствования подготовки специалистов и повышение эффективности работы института.: Науч.-метод. сб., КПИ. – 1980.

46. Самотокин Б.Б. Методические указания к изучению инерциальных навигационных систем. Ч. I. Принципы построения инерциальных навигационных систем / Б.Б. Самотокин. – К.: КПИ. – 1980.

47. Самотокин Б.Б. Методические указания к изучению инерциальных навигационных систем. Ч. II. Погрешности ИНС и способы их уменьшения / Б.Б. Самотокин. – К.: КПИ. – 1980.

48. Самотокин Б.Б. Оптимальный широтно-импульсный алгоритм управления ориентацией твердого тела / Б.Б. Самотокин, В.П. Шевкун // Сб. „Наука и техника”, Житомир. – 1980.

49. Самотокин Б.Б. Адаптивный к внешним возмущениям алгоритм управления ориентацией твердого тела / Б.Б. Самотокин, В.П. Шевкун // Сб. „Наука и техника”, Житомир. – 1980.

50. Самотокин Б.Б. Классификация измерительных устройств систем орбитальной ориентации искусственных спутников Земли / Б.Б. Самотокин // Межвузовский научно-технический сб. „Влияние вибрации, линейных ускорений и вращения основания на поведение гироскопических устройств”, Томск. – 1981.

51. Самотокин Б.Б. Об определении кватерниона ориентации твердого тела и его использование для управления /

Б.Б. Самотокин, В.П. Шевкун // „Космические исследования на Украине”, К.: Наукова Думка, 1981. Вып. 15.

52. Самотокин Б.Б. Методические указания по выполнению научно-исследовательской работы студентов (НИРС) для студентов машиностроительных специальностей / Б.Б. Самотокин, Б.А. Писаренко // Изд. КПИ. – 1981.

53. Самотокин Б.Б. Векторно-кинематический подход к задачам орбитального гирокомпасирования / Б.Б. Самотокин // Республ. междуведомств. сб.: Механика гироскопических систем, К.: Вища школа. – 1982. Вып. 1.

54. Самотокин Б.Б. Некоторые проблемы создания гибкого автоматического участка сборки печатных плат / Б.Б. Самотокин, Н.Ф. Ефремов, В.И. Швец // Тезисы докладов III Всесоюзного совещания по робототехническим системам, Воронеж. – 1984. – Ч. 3.

55. Самотокин Б.Б. Основные направления роботизации производства в приборостроении / Б.Б. Самотокин // Роботизация процессов машиностроения и приборостроения, Житомир. – 1985.

56. Самотокин Б.Б. Роботизированный комплекс подборки комплектов резисторных пар / Б.Б. Самотокин, Н.Ф. Ефремов, В.И. Швец // Роботизация процессов машиностроения и приборостроения, Житомир. – 1985.

57. Самотокин Б.Б. Особенности гибкой автоматизации сборки печатных плат / Б.Б. Самотокин, Н.Ф. Ефремов, В.И. Швец, А.Д. Калужный // Роботизация процессов машиностроения и приборостроения, Житомир. – 1985.

58. Самотокин Б.Б. О точности сопряжений выводов радиоэлементов и отверстий печатной платы в гибкой автоматической сборке / Б.Б. Самотокин, В.А. Сушицкий //

Роботизация процессов машиностроения и приборостроения, Житомир. – 1985.

59. Самотокин Б.Б. Автомат для ориентации миниатюрных радиотехнических изделий с гибкими выводами / Б.Б. Самотокин, Р.С. Веселков, А.Д. Калюжный // Роботизация процессов машиностроения и приборостроения, Житомир. – 1985.

60. Самотокин Б.Б. Об использовании накопителей механической энергии для управления ориентацией подвижных объектов / Б.Б. Самотокин // Тезисы докладов научно-технической конференции „Маховичные накопители энергии”, Житомир. – 1985.

61. Самотокин Б.Б. Научно-технические и организационные проблемы роботизации производства / Б.Б. Самотокин // Тезисы докладов II - й областной межотраслевой научно-технической конференции „Роботизация технологических процессов в машиностроении и приборостроении”, Житомир. – 1987.

62. Самотокин Б.Б. Особенности развития робототехники в Великобритании (по материалам научной стажировки) / Б.Б. Самотокин, В.В. Мелешко, Ю.В. Степанковський // Тезисы докладов II-й областной межотраслевой научно-технической конференции „Роботизация технологических процессов в машиностроении и приборостроении”, Житомир. – 1987.

63. Самотокин Б.Б. Принципы построения тренажеров для подготовки операторов станков с ЧПУ, ПР и ГПС / Б.Б. Самотокин, Г.Д. Василюк // Тезисы докладов IV-го Всесоюзного совещания по роботехническим системам, Киев. – 1987.

64. Самотокин Б.Б. Промышленные роботы с рекуперацией энергии / Б.Б. Самотокин, С.И. Савчук // Тезисы

докладов II-й Всесоюзной конференции „Маховичные накопители энергии”, Житомир. – 1989.

65. Самотокин Б.Б. Некоторые тенденции развития робототехники на современном этапе / Б.Б. Самотокин // Тезисы докладов III-й областной межотраслевой конференции „Роботизация технологических процессов в машиностроении”, Житомир. – 1989.

66. Самотокин Б.Б. Возможности применения маховичных приводов в робототехнике / Б.Б. Самотокин, С.И. Савчук // Тезисы докладов III-й областной межотраслевой конференции „Роботизация технологических процессов в машиностроении”. – Житомир, 1989.

67. Самотокин Б.Б. Манипуляторы гибких систем автоматизированного контроля точных приборов / Б.Б. Самотокин, С.И. Савчук, В.А. Сушицкий // Тезисы докладов XII Международной конференции „Научный прогресс техники и технологии точного приборостроения”. – ГДР, Дрезден, 1990.

68. Самотокин Б.Б. Манипуляторы систем автоматизированного контроля многофункциональных приборов (тезисы доклада) / Б.Б. Самотокин, В.А. Сушицкий // V Всесоюзное совещание по робототехническим системам: Тезисы докладов, Ч. II, Институт по проблемам механики АН СССР, ВИНТИ АН СССР. – М., 1990.

69. Самотокин Б.Б. Информационно-алгоритмический способ обеспечения многопозиционности манипуляторов с рекуперацией энергии (аннотация доклада) / Б.Б. Самотокин, С.И. Савчук // VII-й Всесоюзный съезд по теоретической и прикладной механике: Аннотации докладов, Институт проблем механики АН СССР. – М., 1991.

70. Самотокин Б.Б. Роботизация технического контроля и испытаний в промышленном производстве (тезисы доклада) /

Б.Б. Самотокін, С.И. Савчук, В.А. Сушицкий // Проблемы автоматизации контроля и диагностирования сложных технических систем: Тезисы докладов республ. научно-технической конференции. УкрНИИНТИ. – К., 1991.

71. Самотокін Б.Б. Методи підвищення точності орієнтації супутника відносно орбітальної системи координат / Б.Б. Самотокін // Фундаментальні та прикладні проблеми космічних досліджень. Житомир. 1993.

72. Самотокін Б.Б. Численне моделювання процесу виставки орбітального гірокомпаса на еліптичній орбіті / Б.Б. Самотокін, Н.М. Колодницький // Фундаментальні та прикладні проблеми космічних досліджень. Житомир. 1993.

73. Самотокін Б.Б. Житомирський філіал Київського політехнічного інституту: основні напрями наукових досліджень / Б.Б. Самотокін // Праці Житомирського філіалу Київського політехнічного інституту. Вип. I, Житомир. 1993.

74. Самотокін Б.Б. Чувствителі орбітального гірокомпаса до змін параметрів ланок корекції / Б.Б. Самотокін // Праці Житомирського філіалу Київського політехнічного інституту. – Вип. I, Житомир. 1993.

75. Самотокін Б.Б. Непрерывно-импульсный способ разгрузки носителей кинетического момента / Б.Б. Самотокін // Праці Житомирського філіалу Київського політехнічного інституту. – Вип. II, Житомир. 1994.

76. Самотокін Б.Б. Применение алгебры кватернионов в задачах ориентации твердого тела / Б.Б. Самотокін // Праці Житомирського філіалу Київського політехнічного інституту. – Вип. II, Житомир. 1994.

77. Самотокін Б.Б. Житомирський інженерно-технологічний інститут – віхи історії. / Б.Б. Самотокін // Вісник ЖІТІ, № 1, 1994.

78. Самотокін Б.Б. Інформаційно-алгоритмічний спосіб забезпечення багатопозиційності маніпуляторів з рекуперацією енергії / Б.Б. Самотокин, С.И. Савчук // Вісник ЖІТІ, № 1, 1994.

79. Самотокин Б.Б. Образование на стыке медицинских и инженерно-технических знаний // Международная научно-практическая конференция МЕТРОМЕД-95, – 1995. Санкт-Петербург.

80. Самотокін Б.Б. Про підготовку спеціалістів з експлуатації медичних радіоелектронних приладів та систем // Вісник ЖІТІ. – 1995. – №2.

81. Samotokin B.B. Instrument–Making Engineers Training in Ukraine // 15th International Kolloquium Feinwerktechnik: Zukunftaspekte der Feinwerktechnik und Mikrotechnik in Lehre, Forschung und Industriekooperationen. – 1995, Mainz (Germany).

82. Самотокін Б.Б. Підвищення ефективності роботи навчально-виховних комплексів типу „Лицей – ВУЗ” // Міжнародна наукова конференція „Порівняльний аналіз сучасних систем вищої освіти в реформуванні вищої школи України”. – 1996, Київ.

83. Самотокін Б.Б. Організація навчання за профільно-узгодженими планами у комплексі „Лицей–ВУЗ” // Вісник ЖІТІ, 1996, №3. – С. 14-15.

84. Самотокін Б.Б. Вища школа в умовах реформи // Вісник ЖІТІ, 1997, №5. – С. 255-257.

85. Самотокин Б.Б. Современные информационные технологии и образование // III Міжнародна науково-практична конференція „Сучасні технології в аерокосмічному комплексі”, Житомир. – 1997.

86. Самотокін Б.Б. Вища освіта та її фінансування // Вісник ЖІТІ, 1997, №6/ Економічні і гуманітарні науки. – С. 178–181.

87. Samotokin B.B. Collaboration of Ukrainian Industrial and Higher Education Institutions in the Period of the Reforms // 16th International Kolloqium Feinwerktechnik. – 1997, Budapest (Hungary).

88. Samotokin B.B. Entrepreneurship and Problems of Specialists' Training in Ukraine // 38th European Regional Science Association Congress (ERSA-98). – 1998, Vienna (Austria).

89. Samotokin B.B. Distance Education in New Independent States // 19th World Conference on Open Learning and Distance Education. – 1999, Vienna (Austria).

90. Samotokin B.B. Human Ecology on the Territory with Increased Level of Radiation // 6th Conference on Environmental Science and Technology. – 1999, Samos (Greece).

91. Samotokin B.B. Engineers Training in Ukraine and International Cooperation // International Conference SEFI 2000 „The Many Facets of International Education of Engineers”. – 2000, Paris (France).

92. Самотокін Б.Б. Міждисциплінарний принцип підготовки спеціалістів // IV Міжнародна конференція RUFIS 2000 „Science and Humanities Education in the Information Society”. – 2000, Київ.

93. Samotokin B.B. „Environmental Sciences in Relation to the Implication of Radiation Expose in Health Care”. Curriculum // 7th Conference of Environmental Science and Technology. – 2001, Syros (Greece).

94. Samotokin B.B. Telemedicine for Regions Suffered from the Accident at Chernobyl Nuclear Power Plant: Pilot Project // International Conference on Emerging Telecommunications Technologies and Applications (ICETA 2001). – 2001, Kosice (Slovak Republic).

95. Самотокін Б.Б. Багатопозиційні маніпулятори з рекуперацією енергії // Вісник ЖІТІ. – 2001 / Спеціальний випуск / Технічні науки. – С. 266-270.

96. Samotokin B.B. „Environmental Sciences in Relation to the Implication of Radiation Exposure in Health Care” – Joint European Project // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції за результатами об'єднаного Європейського проекту JEP-10435-98 „Науки про навколишнє середовище в частині впливу радіації на здоров'я людини”. – Житомир, 2002.– С. 3-7.

97. Samotokin B.B. Biomedical Engineering: Conception of Two Diplomas // International Scientific Conference „Biomedical Engineering and Micro Technologies”, Riga Technical University, – 2002, Riga (Latvia Republic). – P. 193-196.

98. Samotokin B.B. Human Health on Radioactive Contaminated Territories // Sixth International Symposium on Environmental Contamination in Central and Eastern Europe and the Commonwealth of Independent States. – September 2003, Prague, Czech Republic.

99. Samotokin B.B. EU Tempus Program – a „Window to Europe” for Ukrainian Universities // 16th International Scientific Conference IWKM 2003, Mittweida, Germany.

100. Самотокін Б.Б. Застосування вейвлет – перетворення для обробки акустичних сигналів респіраторної системи людини // Вісник Житомирського державного технологічного університету.Серія: Тех.. наук: – 2003. – 3 (27). – С. 159-166.

101. Samotokin B.B. Problems of Quality Assurance of Medical Equipment in Ukraine // 35 Jahrestagung der Deutschen Gesellschaft fur Medizinische Physik. – 2004, Leipzig, Germany.

102. Samotokin B.B. International Master in Science and Technology for Sustainable Development of Contaminated Sites //

VII International Conference on Protection and Restoration of the Environment, 2004, Mykonos, Greece. MBA & IT – the Joint European Project // 6th International Conference SATERRA – 2004, Mittweida, Germany.

103. Samotokin B.B. Advanced science and technology for biological decontamination of sites affected by chemical and radiological nuclear agents / CHEMISTRY TODAY – International Journal of Chemistry, vol.24, N.1 January / February 2006. – P. 36-37.

104. Самотокін Б.Б. Аналіз деяких кризових ситуацій в Україні Міжнародний збірник статей „Аналіз криз і прийняття рішень: досвід Європейського Союзу та Перспективи для України”. – 2007, Тернопіль. – С. 165-189.

105. Самотокін Б.Б. Київський міжнародний університет: моніторинг місцевої ситуації та перспективи впровадження магістерського курсу „Аналіз криз та прийняття рішень”. Міжнародний збірник статей „Аналіз криз і прийняття рішень: досвід Європейського Союзу та Перспективи для України. – 2007, Тернопіль. – С.124-132.

106. Самотокін Б.Б. Высшая школа Украины в условиях кризиса. Матеріали міжнародної конференції за результатами спільного Європейського проекту за програмою Темпус „Аналіз криз та прийняття рішень в Україні”. – К.: КиМУ, – 2009, – С. 97-102

107. Samotokin B.B. Advanced science technology for biological decontamination of sites affected by chemical and radiological nuclear agents / B. Samotokin, N. Marmiroy, E. Malbry, V. Yanchuk Chemistry Today – International Journal of Chemistry, vol.24, N.1 January / February 2006. – P. 36.

108. Самотокін Б.Б. Вступ: Аналіз деяких кризових ситуацій в Україні Crisis Analysis and Decision Making: EU Experience and Prospects for Ukraine / Brochure, 2006.

109. Самотокин Б.Б. Особенности ранжирования украинских негосударственных университетов. Рейтинговая система ВУЗов Украины <http://www.ranking.crimea.edu> – 2006.

110. Самотокин Б.Б. Особенности подготовки в ЖГТУ магистров по Автоматизации / Мехатронике в рамках проекта Tempus „EU – PC Double degree master program in Automation / Mechatronics” / Б.Б Самотокин, В.А. Кирилович, М.В. Богдановский // Сборник трудов международной научно-практической конференции „Сотрудничество университетов ЕС, России и Украины по подготовке магистров в области автоматизации и мехатроники”. СПб, 2014.

111. Самотокин Б.Б. Магистерские программы двойных дипломов в университетах стран Европейского союза, России и Украины / Б.Б Самотокин // Сборник трудов международной научно-практической конференции „Сотрудничество университетов ЕС, России и Украины по подготовке магистров в области автоматизации и мехатроники”. СПб, 2014.

Показчик авторських свідоцтв

1. А. с. 25978 СССР. Универсальный гироскопический прибор в двухосном подвесе для ориентации искусственных спутников Земли / Б.Б. Самотокин, В.А. Бесекерский, В.Г. Гордеев, Я.Г. Остромухов, С.Ф. Фармаковский. – опубл. 3.10.1962 г.

2. А. с. 32608 СССР. Двухгироскопная орбита на ЗШГ / Б.Б. Самотокин, В.А. Бесекерский, В.Г. Гордеев, Н.Г.

Максимов, Я.Г. Остромухов, С.Ф. Фармаковский. – опубл. 29.05.1965 г.

3. А. с. 44444 СССР. Устройство выработки программного угла рыскания / Б.Б. Самотокин, В.А. Бесекерский, В.Г. Гордеев, И.А. Зайцев, А.Н. Лев, А.Л. Соскин. – опубл. 21.10.1967.

4. А. с. 44913 СССР. Двухроторная гироорбита / Б.Б. Самотокин, В.А. Бесекерский, В.Г. Гордеев, Я.Г. Остромухов. – опубл. 21.10.1967.

5. А. с. 52115 СССР. Способ построения вертикали места на борту ИСЗ в плоскости эллиптической орбиты / Б.Б. Самотокин. – опубл. 25.07.1968.

6. А. с. 46357 СССР. Построитель вертикали места в плоскости эллиптической орбиты / Б.Б. Самотокин. – опубл. 25.07.1968.

7. А. с. 554444 СССР. Способ ориентации / Б.Б. Самотокин. – опубл. 06.06.1969.

8. А. с. 51858 СССР. Система ориентации / Б.Б. Самотокин, А.А. Одинцов. – опубл. 09.06.1969.

9. А. с. 56229 СССР. Система ориентации / Б.Б. Самотокин, А.А. Одинцов. – опубл. 09.06.1969.

10. А. с. 54804 СССР. Система ориентации / Б.Б. Самотокин, Ю.А. Карпачев, Р.А. Сайфетдинов. – опубл. 16.02.1970.

11. А. с. 56556 СССР. Система ориентации / Б.Б. Самотокин, Ю.А. Карпачев. – опубл. 16.02.1970.

12. А. с. 78373 СССР. Система ориентации / Б.Б. Самотокин, М.Н. Ковшель, А.В. Сорокин, Ю.В. Степанковский. – опубл. 3.07.1972.

13. А. с. 89855 СССР. Система ориентации / Б.Б. Самотокин, Ю.В. Степанковский. – опубл. 11.03.1974.

14. А. с. 103897 СССР. Способ ориентации / Б.Б. Самотокин, Ю.В. Степанковский. – опубл. 24 мая 1976г.

15. А. с. 1257870 СССР. Устройство для установки радиоэлементов на печатные платы / Б.Б. Самотокин, В.А. Сушицкий. – опубл. 25.02.1985, Бюл. № 34.

16. А. с. 1466035 СССР. Устройство для контроля, сортировки и подбора пар радиоэлементов / Б.Б. Самотокин, Н.Ф. Ефремов, В.С. Киселев, В.А. Митрофанов, С.А. Онищук. – опубл. 16.01.1986, Бюл. № 10.

17. А. с. 1502293 СССР. Многопозиционный манипулятор с аккумуляторами механической энергии / Б.Б. Самотокин, С.И. Савчук. – опубл. 30.11.1987, Бюл. № 31.

18. А. с. 1522162 СССР. Способ управления поворотными переключателями и устройство для его осуществления / Б.Б. Самотокин, В.А. Сушицкий, В.В. Месяц. – опубл. 28.10.1987, Бюл. № 42.

19. Буферное запоминающее устройство / Б.Б. Самотокин, Н.Ф. Ефремов / Положительное решение по заявке № 4103020/24-21 от 28.05.1986.

20. Устройство поштучной подачи и подключения радиодеталей, преимущественно с осевыми выводами, в установках для сортировки по электрическим параметрам / Б.Б. Самотокин, С.И. Савчук / Положительное решение по заявке № 4384001/24-21 от 07.12.1987.

21. Измерительный схват промышленного робота / Б.Б. Самотокин, С.И. Савчук, В.А. Сушицкий / Положительное решение по заявке № 4430743/08 от 04.04.1988.

22. Переключатель кнопок / Б.Б.Самотокин, В.А. Сушицкий, С.К. Корзун / Положительное решение по заявке № 4453298/24 от 29.06.1988.

23. А. с. 1559449 СССР. Устройство для подбора пар радиоэлементов, преимущественно конденсаторов и резисторов / Б.Б. Самотокин, Н.Ф. Ефремов, В.С. Киселев, В.А. Митрофанов, В.И. Пучкарев. – опубл. 23.04.1990, Бюл. № 15.

24. А. с. 1624433 СССР. Переключатель кнопок / Б.Б. Самотокин, В.А. Сушицкий, С.К. Корзун. – опубл. 30.01.1991. Бюл. № 4.

25. А. с. 1634489 СССР. Измерительный схват промышленного робота / Б.Б. Самотокин, С.И. Савчук, В.А. Сушицкий. – опубл. 15.03.1991. Бюл. № 10.

26. А. с. 1706319 СССР. Буферное запоминающее устройство / Б.Б. Самотокин, Н.Ф. Ефремов, А.Ф. Панов, А.С. Пшеничный.

27. А. с. 1713134 СССР. Устройство для поштучной подачи и подключения радиодеталей, преимущественно с осевыми выводами, в установках для сортировки по электрическим параметрам / Б.Б. Самотокин, С.И. Савчук. – опубл. 15.02.1992. Бюл. № 6.

28. А. с. 1795433 СССР. Устройство для задания давления / Б.Б. Самотокин, В.И. Антипенко, И.П. Гринберг, А.Н. Кирчун, Н.А. Кузнецов, В.А. Маслов. – опубл. 15.02.1993. Бюл. № 6.

29. Патент 56077. Україна. Спосіб орієнтації штучних супутників Землі / Самотокин Б.Б. Заявник Житомирський інженерно-технологічний інститут; заявл. 24.10.2002, опубл. 15.04.2003, Бюл. №4,

Показчик монографій, підручників, посібників

1. Самотокин Б.Б. Гироскопические приборы, ч. II: учебное пособие / Б.Б.Самотокин, А.А. Одинцов, М.А. Павловский. – К.: изд. КПИ, 1970.
2. Самотокин Б.Б. Вопросы анализа и синтеза линейных систем автоматического управления подвижными объектами: учебное пособие / Б.Б.Самотокин. – К.: изд. КПИ, 1974.
3. Самотокин Б.Б. Навигационные приборы и системы: учебник / Б.Б. Самотокин, В.В. Мелешко, Ю.В. Степанковський. – К.: „Вища школа”, 1986.
4. Самотокин Б.Б. Робототехнические системы: учебное пособие / Б.Б. Самотокин, В.И. Швец. – К.: изд. КПИ, 1987.
5. Самотокин Б.Б. Микропроцессорные системы управления: учебное пособие / Б.Б. Самотокин, Ю.П. Забашта. – К.: УМК ВО, 1989.
6. Самотокин Б.Б. Детали и механизмы роботов: Основы расчета, конструирования и технологий производства: учебное пособие / Б.Б. Самотокин, Р.С. Веселков, Т.Н. Гонтаровская, В.П. Гонтаровский и др. – К.: Вища школа. 1990.
7. Самотокин Б.Б. Орбитальное гирокомпасирование: монография / Б.Б. Самотокин, В.А. Бесекерский, В.А. Иванов. – СПб: Политехника. 1993.
8. Самотокін Б.Б. Курс лекцій з теорії автоматичного керування: навчальний посібник. / Б.Б. Самотокін. – Житомир: ЖІТІ. 1997. – 300 с.
9. Самотокін Б.Б. Оздоровлення підприємств в умовах кризи: навчальний посібник / М.І. Лещенко; Під ред. Б.Б. Самотокіна. – Житомир: ЖІТІ. 2000. – 312 с.
10. Самотокін Б.Б. Лізинг в промисловості: навчальний посібник/ М.І. Лещенко; Під ред. Б.Б. Самотокіна. – Житомир: ЖІТІ. 2000. – 275 с.

11. Самотокін Б.Б. Лекції з теорії автоматичного керування: навчальний посібник. / Б.Б. Самотокін. – Житомир: ЖІТІ. 2001. – 540 с.

12. Самотокін Б.Б. Гнучкі комп'ютеризовані системи: проектування, моделювання і управління: підручник / Л.С. Ямпольский, П.П. Мельничук, Б.Б. Самотокін, М.М. Поліщук, М.М. Ткач, К.Б. Остапченко, О.І. Лісовиченко. – Житомир: ЖДТУ. 2005. – 680с. + CD

13. Самотокин Б.Б. Ранжирование высших учебных заведениях: создание, тенденции и проблемы. Особенности ранжирования украинских негосударственных университетов: международная коллективная монография / Б.Б. Самотокин, П.И.Иванова, А.Ю. Сидоренко, О.И. Грушевский, и др. – Симферополь. 2007

14. Самотокин Б.Б. Программа двойных дипломов ЕС и стран-партнеров по подготовке магистров в области автоматизации и мехатроники: руководство для студентов по программе двойных дипломов. / Б.Б. Самотокин– Киев. 2013

15. Самотокин Б.Б. Информационные системы в мехатронике и робототехнике: учебное пособие / В.В. Гнилицкий, О.И. Лісовиченко, В.П. Пасько, П.М. Повидайко, А.Ю. Сазонов, Б.Б. Самотокин. – Житомир: ЖДТУ. 2014.

16. Самотокін Б.Б. Планування, моделювання та верифікація процесів в гнучких виробничих системах. Практикум: навчальний посібник / І.Ю. Черепанська, В.А. Кирилович, А.Ю. Сазонов, Б.Б. Самотокін; За ред. В.А. Кириловича. – Житомир: ЖДТУ. 2015.

1. Передмова	3
2. Основні дати життя та діяльності Б.Б. Самотокіна	6
3. Автобіографія	10
4. Витяги з публікацій у ЗМІ про діяльність Б.Б. Самотокіна	42
5. Спогади, спогади, спогади...	49
6. Участь ЖДТУ в міжнародних програмах, заснованих за ініціативою проф. Б.Б. Самотокіна	109
7. Проекти ТЕМПУС Київського міжнародного університету, координатором яких був Самотокін. Б.Б.	121
8. Список основних наукових праць доктора технічних наук, професора Самотокіна Б.Б.	128

Науково-інформаційне видання

Борис Борисович Самотокін

Пам'яті Вченого, Вчителя, Друга.

Укладачі:

Каргополова Надія Петрівна,

Мамрай Василь Васильович

Редактор

Комп'ютерний дизайн та верстка

Дизайн обкладинки

Н.П. Каргополова

Б.М. Неборачко

М.С. Гриневич

М.В. Богдановський

Підп. до друку . Формат Папір . Гарнітура
Ум. друк. арк. . Обл.-вид. арк.. . Зам. № . Наклад 100 прим.

Житомирський державний технологічний університет
Вул. Чуднівська , 103, м. Житомир, 10005, Україна

AD ASTRA PER ASPERA